

17334

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Danışman :

Yrd.Doç.Dr. Gönül AYAN

T-17334

VIŞNE-ZÂDE İZZETİ

(Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan :

Adnan ÇAĞLI

KONYA - 199

İ Ç İ N D E K İ L E R

Önsöz	1
A - İzzetî'nin Yaşadığı Devire Toplu Bir Bakış	
1- Siyasî Durum	2
2- Edebî Durum	2
B - İzzetî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri	
1- Hayatı	4
2- Edebî Kişiliği	4
C - Eserleri	5
1- Keşfü'z-Zünûn'a İlaveler	5
2- Zübdetü'l-Eş'âra İlaveler	5
3- Divanı	5
4- Divanının Nüshaları	6
5- Divanının Muhtevası	6
6- Metin Kuruluşunda Karşılaştırılan Yazmalar	6
7- Vezin, Kafiye ve Redif Özellikleri	8
D - Sonuç	10
E - Bibliyografya	11
F - Transkripsiyon Alfabesi	12
G - İzzetî Divanı'nın Tenkidli Metni	13
1- Kasîdeler	13
2- Gazeller	20
3- Müfredat	129
4- Rubâîler	135
5- Târihler	143
6- Arapça ve Farsça Manzumeler	145
H - İndeks	150

Ö N S Ö Z

XVII. Yüzyıl, Türk Edebiyatı'nın zirveye ulaştığı bir devirdir. Bu yüzyılda büyük şâirler yetişmiş ve araştırmacılar, bu şahsiyetleri bir çok yönleri ile inceleyip ilim dünyasına sunmuşlardır.

Bir de bunların yanında ikinci derecede kalıp, fazla tanınmadıkları için henüz araştırmacıların ulaşamadıkları şâirler vardır. Bunların adları, "Şu'arâ Tezkireleri"nde bulunmakta ve haklarında birkaç satırlık bilgiye rastlanmaktadır. Eserleri ise kütüphanelerin raflarında araştırmacıların ilgisini beklemektedir.

XVII. Yüzyılda yaşayan Vişne-zâde İzzetî de henüz ulaşılamayan şâirlerimizden biridir. Amacımız İzzetî'nin divanını ve edebiyatımızdaki yerini açığa çıkararak onu tanıtmak ve ileride daha geniş araştırmalara vesile olabilmektir.

Bu maksatla çalışmamızı: A-İzzetî'nin Yaşadığı Devire Toplu Bir bakış. (1-Siyasi Durum, 2-Edebi Durum) B- İzzetî'nin Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri. (1- Hayatı, 2-Edebi Kişiliği) C- Eserleri (1-Divanının Muhtevası, 2- Divanının Nüshaları, 3-Metin Kuruluşunda Karşılaştırılan Nüshalar, 4- Vezin, Kafiye ve Redif Özellikleri) D- Sonuç, E- Bibliyografya, F-Transkripsiyon Alfabeti, G- İzzetî Divanı'nın Tenkidli Metni ve H- İndeks gibi başlıklar altında topladım. Görüleceği üzere asıl ağırlık İzzetî'nin divanının tenkidli metnidir.

Çalışmalarım sırasında her türlü yardım ve desteğini gördüğüm danışmanım Yard.Doç.Dr. Gönül AYAN ile Prof.Dr. Hüseyin AYAN'a sensuz teşekkürlerimi iletmeyi bir borç bilirim

V İ Ő N E - Z Â D E İ Z Z E T İ

XVII. Yüzyıl Őairlerinden Vişne-zâde İzzeti'yi aşağıdaki başlıklar altında ele alabiliriz.

A- 'İZZETİ'NİN YAŞADIĞI DEVRE TOPLU BİR BAKIŞ

1- SİYASİ DURUM :

XVII Yüzyıla gikerken Osmanlı İmparatorluğu duraklama devrine girme sancılarını çekiyordu. DoĐu'da İnan, Batı'da Avusturya ve müt-tefikleri, Akdeniz'de Venedikli'lerle savaşlar hiç bitmiyor, Kara-deniz'de Kazaklar zaman zaman görünerek huzursuzluk yaratıyorlardı.

İstanbul'da büyük bir ihtiŐam hüküm sürüyordu. Tahta çıkan hükümdarların küçük yaŐta olmaları Osmanlı Sarayını bir kadınlar saltanatına sürüklemiŐti. Dirayetli vezirler yetişmiyor ve devlet memuriyetleri rüşvetle alınıp satılıyordu.

Anadolu'da valiler isyan ediyor, Yeniçeri ve Sipahi isyanları-
na sık sık tekrarlanıyordu. Şeyhülislam ve kadılar zamana ve kiŐile-
re uyararak tarafsız kararlar veremiyorlar ve medreselerdeki müderris-
likler de ehil olmayanlara dağıtılıyordu.

İstanbul'daki saray ve köŐklere yenileri ekleniyor, bunların dıŐ güzelliklerinin yanında içleri de çeşitli eğlencelere sahne oluyordu.

Devletin gelir kaynaklarının aynı kalıŐı, hatta azalıŐı, buna karŐılık giderlerinin hızla artıŐı devlet iŐlerinin bozulmasına se-
beb olmuştur. Vergi toplamada halka eziyet edilmeğe baŐlanmış, asker-
lere ödenen çeşitli aylıkların bir kısmı ödenemez olmuştur.

Yukarıda sayılan bir çok sebepten dolayı XVII nci Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin düzeni bozulmuş ve bir çok karıŐıklık birbirine eklenerek yüzyılın sonunda devletin yıkılıŐından söz edilir olmuştur.

2- EDEBİ DURUM :

XV. Yüzyılda geliŐmesini tamamlayan Divan Edebiyatı XVI .
Yüzyılda en yüksek noktasına ulaŐmıŐtır. XVII. Yüzyılda da ilim ve

edebiyat geçmiş yıllardan aldığı hızla yükselişine devam etmiştir. XVI. yüzyılda Türk Edebiyatı'nın zirvesi idrak edilmiş, Fuzulî, Bakî gibi üstadlar " geçilmez " şahsiyetler olarak kabullenilmiş iken Nefî kaside sahasında Şeyhülislam Yahya Efendi de gazel sahasında kendilerini üstad olarak kabul ettirmişlerdir.

XVII. Yüzyıl, Türk edebiyatının hemen her dalında olduğu gibi şiir de en gelişmiş yüzyıldır. Bu yüz yıl şâirlerinin üslubu genel olarak ince ve naziktir. Yabancı kelimeler ve uzun tamlamalar çok kullanılmıştır. Sözün güzelliği yanında anlamda derinlik ve hayâllerde genişlik aranmıştır. Mübalâğa, tezâd ve telmih en çok kullanılan sanatlardır. Tasavvuf, şâirlerin çoğunun başlıca konusudur. Şâirler şiirlerini kısaltmayı ve söylemek istediklerini kısa ve anlamca dolgun sözlerle anlatmaya özen göstermişlerdir. Bu özellikler XVII. yüzyıl edebiyatına büyük tesirleri olan ve şâirlerin bir çoğu tarafından kullanılan Seb' - i Hindî 'nin özellikleridir.

Seb-i Hindî, Hind tarzı, Hind üslubu demektir. İran zulmünden Hindistan'a kaçıp orada yeni bir üslup geliştiren İran'lı şâirlerin hemen hepsi Türk asıllıdır. Bunlardan özellikle Tebriz'li Saib ve Buharalı Şevket'in Türk Edebiyatı üzerindeki tesirleri çok ve devamlı olmuştur. Bu üslubun Türk Divan Şiirindeki temsilcileri XVII.yüzyılda Şehrî, Nâilî, İsmetî, Neşatî, Fehîm, XVIII. Yüzyılda ise Nedim ve Şeyh Galib'dir.

BU KISIM İÇİN BIBLİYOGRAFYA

Ayan Hüseyin, Prof Dr:Cevrî, Hayatı, Edebi kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni, Erzurum Atatürk Üniversitesi Basımevi - 1981

Büyük Türk Klâsikleri - Tarih - Antoloji - Ansiklopedi
İstanbul, Ötüken - Söğüt Yayını - 1987 5 C.

1 - HAYATI :

'İzzetî'nin hayatı hakkında çok fazla birşey bilmiyoruz. Asıl adı Mehmet Efendi'dir. İstanbullu, Şeyhülislam Zekeriya Efendi'nin ikinci oğlu ve Şeyhülislam Yahya Efendi'nin de küçük kardeşi olan Vişne Efendi lakaplı Lutfullah Efendi'nin oğludur.

Doğum tarihi belli değildir, kuvvetli bir medrese eğitimi görmüş ve ilmiye mesleğinde kazaskerliğe kadar yükselmiştir. Hicri 1092, Miladi 1681 de ölmüş ve dedesi Şeyhülislam Zekeriya Efendi'nin Fatih civarındaki medresesine gömülmüştür. Bu medrese yanmış olduğundan, bu mezarlar da kaybolmuştur.

İstanbul Beşiktaş'ta bugün hala Vişne-zade ismiyle bir cami ve mahallenin bulunması İzzetî'nin ismini bugüne kadar getirmiştir.

2- EDEBİ KİŞİLİĞİ :

'İzzetî' bir XVII. yüzyıl şairidir ve devrinin bütün özelliklerini sahiptir. Öncelikle kazaskerliğe kadar yükselmiş bir ilim adamı olarak devrinde geçerli olan bütün ilimleri öğrenmiştir. Geniş kültürünü, şiirlerinde işlediği konulardan anlamak müm kündür.

Arapça ve Farsça'yı bu dillerle yazacak kadar iyi bilmektedir. Türkçe şiirlerinde de Arapça ve Farsça kelimeleri çok sık kullanarak süslü bir dil yaratmıştır. Devrinin en önemli özelliği olan Sebki-Hindi akımının etkisinde kalarak, söz güzelliğinin yanında hayallerde genişlik ve özlü söyleyiş usulplarını şiirlerine askettirmiştir. Hemen her beyiti uzun tamlamalarla ve yabancı kelimelerle doludur.

Şiirleri yine Sebki-Hindi'nin etkisiyle kısadır. Gazelleri genelde 5 beyitlidir, hatta 3 ve 4 beyitlik gazelleri bile vardır. Bunun amacı şiirleri kısaltarak söylenmek isteneni dolgun ve kısa sözlerle ifade etmektir.

'İzzetî', bir din adamı olmasına rağmen şiirleri din dışı konuları ihtiva eder. XVI. yüzyılın üstadı Baki'nin yolunda gitmiş ve şiirlerini aşk, şarab, güzellik ve tabiat konularında yazmıştır. Zaten küçük olan divanında 128 gazel ve 39 rubainin bulunması da bunun bir neticesidir.

İzzetî'nin Muhiddîn Arabî ve Firdevsî'ye nazire yazması onlarında etkisinde kaldığının bir örneğidir. Kasidelerindeki söyleyiş tarzı Nef'î ye, gazellerindeki söyleyiş tarzı da Nâilî'yi andırmaktadır.

Şiirlerinin tekniği oldukça ustalıklıdır. Arûz Veznini ustalıkla kullanmış ve vezin hatalarına çok nadir olarak düşmüştür. Söz sanatlarına fazlaca yer vermiş ve süslü bir söyleyiş tarzı kullanmıştır.

BÜ Kısım İÇİN BİBLİYOGRAFYA

- a- Asım Teskiresi, İzzetî maddesi
- b- Belig Teskiresi, İzzetî maddesi
- c- Esraf 2.cilt 71. İzzetî maddesi
- d- Mecellütü'n - nisab, İzzetî maddesi
- e- Osmanlı Müellifleri 2. cilt 480.
- f- Safâyi Teskiresi, İzzetî maddesi
- g- Sicill-i Osmani - III.Cilt. 455

C- ESERLERİ :

Vişne-zâde İzzetî'nin kaynaklarda sözü edilen eserleri şunlardır.

1- KEŞFÜ'Z-ZÜNÛN'A İLAVELER :

Kaynaklar, Vişne-zâde'nin Keşfü'z-zünûn'a ilaveler yaptığını haber vermektedir. Bu ilavelerin nelerden ibaret olduğunu tesbite imkanımız bulunamamıştır.

2- ZÜBDETÜ'L-EŞ'ÂR'A İLAVELER:

Yine kaynaklar Kaf, zâde Fâizî'nin Zübdetü'l-eşâr adlı tezkiresine zeyl yazdığını bildirmektedirler. Bunu da tesbit edemedik.

3- DİVANI

Vişne-zâde İzzetî'nin bir divanı vardır ve bu divanın çeşitli kütüphanelerde tesbit edebildiğimiz 6 nüshası bulunmaktadır.

Biz, bu nüshalardan iki tanesini muhteva ve istinsah tarihlerini gözönünde bulundurarak karşılaştırdık, diğerleri ise çok eksik ve muahhar oldukları için ele alınmamışlardır.

4 - DİVANININ NÜSHALARI :

- a- Ali Emîrî Efendi (Millet Ktb) 293
- b- İstanbul Üniversitesi Ktb. T. 2883/2
- c- Atıf Efendi Ktb. - 2090
- d- İstanbul Üniversitesi Ktb. T. 462/3
- e- İstanbul Üniversitesi Ktb. 692/1
- f- Lala İsmail Ef. (Süleymaniye Ktb.) 432/2

5 - DİVANININ MUHTEVASI :

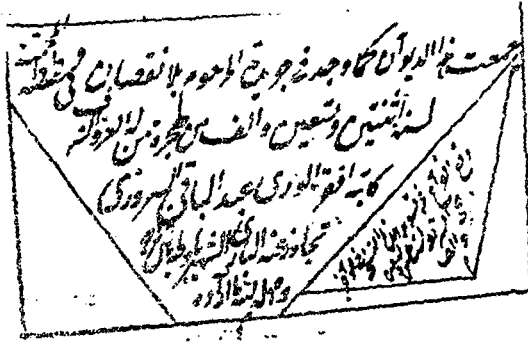
İzzetî'nin divanında bulunan şiirler ve adetleri şunlardır.

- a- 4 Kasîde (1 adedi Arapça)
- b- 128 Gazel (4 adedi Farsça)
- c- 2 Tercî-i Bend (1 adedi Arapça, 1 adedi Farsça)
- d- 1 Na't olarak yazılmış rubâ'î
- e- 39 Rubâ'î (2 adedi Farsça)
- f- 40 Müfred (9 adedi Farsça)
- g- 1 Mesnevî (Farsça) (Firdevsî-i Tûsî'ye nazire)
- h- 2 Târih

6 - METİN KURULUŞUNDA KARŞILAŞTIRILAN YAZMALAR :

M - Ali Emîrî Efendi (Millet Ktb) 293 nüshası :

H.1092-M.1681 Yılında Serezli Abdülbâkî tarafından istinsah edilen bu nüsha: 30 yaprak, 207 x 117- 143x65 ölçülerinde, güzelce talîk yazıda, kahverengi meşinden âharlı Avrupa ciltlidir ve birinci yaprakta kütüphane mührü basılıdır. Bu nüshada 4 kasîde (1 adedi Arapça), 128 Gazel (4 adedi Farsça), 2 Tercî-i Bend (1 adedi Arapça) (1 adedi farsça), 1 Rubâî (na't), 39 Rubâî (2 adedi Farsça), 40 Müfred (9 adedi Farsça) 1 Mesnevî (Farsça) (Firdevsî-i Tûsî'ye nazire) 2 Târih vardır. (Bu nüshada 22 adet gazel tamamlanmamıştır.

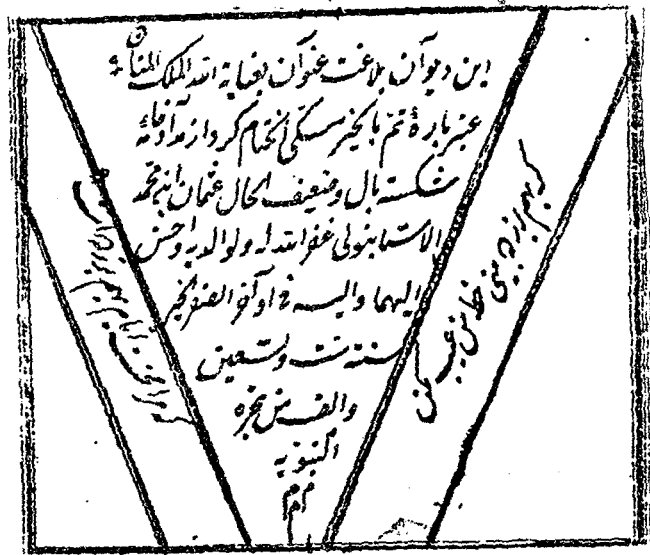
Ü - İstanbul Üniversitesi Ktb. T. 2883 / 2 . Nüshası :

H. 1096 - M. 1685 Yılında İstanbullu Osman Bin Mehmet tarafından istinsah edilen bu nüsha :

28 yaprak, 210 x 125 - 162 x 80 ölçülerinde, talih yazıda, tezhipli, yaldızlı, kahverengi meşin ciltli ve soğuk damga şemselidir. Aslında 157 yapraktan meydana gelen bir mecmua olan bu eserin 1-58 yapraklarında, Farsça Neşet Divanı 62-89, yapraklarında da İzzetî 'nin Divanı 92 - 131 yapraklarında, Ragıp Paşa Divanı, 133-157 yapraklarında Tıybi Divanı vardır.

Bu nüshada 4 ^Kasîde (1 adedi Arapça), 128 Gazel (4 adedi Farsça), 1 Tercî'-i Bend (Arapça), 1 Rubâî (Na'ât) 39 Rubâî (2 adedi Farsça), 38 Müfred (9 adedi Farsça) 2 Târîh vardır. (Bu nüshada da 22 adet gazel tamamlanmamıştır. Bunlar ya İzzetî tarafından eksik olarak yazılmış ya da müstensihler tarafından eksik istinsah edilmiştir.)

Ü. Nüshanın sonu

7 - VEZİN, KAFİYE VE REDİF ÖZELLİKLERİ :

İzzetî'nin şiirlerindeki aruz vezni kalıpları ve kullanılış adetleri aşağıdaki listede ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Kalıbın Kullanılış Derecesi	VEZİN KALIBI	Kalıbın Kullanılış Adedi
1	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün (. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)	43
2	Mefā'īlün Fe'īlātün Mefā'īlün Fe'īlün (. - . - / . . - - / . - . - / . . -)	28
3	Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün (- . - - / - . - - / - . - - / - . -)	26
4	Mef'ülü Fā'īlātü Mefā'īlü Fā'īlün (- - . / - . - . / . - - . / - . -)	25
5	Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün (- - . / . - - . / . - - . / . - -)	12
6	Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün (. . - - / . . - - / . . - - / . . -)	11
7	Müfte'īlün Mefā'īlün Müfte'īlün Mefā'īlün (- . . - / . - . - / - . . - / . - . -)	4
8	Mefā'īlün Fe'īlātün Mefā'īlün Fe'īlātün (. - . - / . . - - / . - . - / . . - -)	4
9	Mütefā'īlün Fe'ülün Mütefā'īlün Fe'ülün (. . - . - / . - - / . . - . - / . - -)	3
10	Fe'īlātün Mefā'īlün Fe'īlün (. . - - / . - . - / . . -)	3
11	Müstef'īlün Müstef'īlün Müstef'īlün Müstef'īlün (- - . - / - - . - / - - . - / - . -)	1
12	Mef'ülü Mefā'īlün Fe'ülün (- - . / . - . - / . - -)	1

Bu kalıplara şairin çok çeşitli kalıplar kullandığı rubâiler dahil edilmemiştir. Zira rubâilerin bazılarında bir, iki, hatta üç ayrı kalıba rastlamak mümkündür.

İzzetînin şiirlerindeki kafiyeleler ise genellikle rediflidir ve kafiye bakımından da zengin kafiye çeşidini kullanmıştır.

D - SONUÇ :

Bu çalışma ile Vişne-zâde İzzetî Divanı tenkidli olarak Türk Harfleri'ne aktarılmıştır.

Şâirin hayatı hakkındaki bilgiler bulunabilinen kadarıyla bir araya getirilmiş ve edebî kişiliği hakkındaki düşüncemiz ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu arada eserleri hakkında bilgi verilmiş ve divanının tenkidli metni yazılmıştır.

Böylelikle XVII.yüzyılın,adından pek sözedilmediği halde,4 kaside,128 gazel,2 tercî'-i bend,40 kadar rubâî, 2 tarih ve 1 mesnevî kit'asını kapsayan Vişne-zâde İzzetî Divanı ortaya konmuştur.

E - B İ B L İ Y O G R A F Y A :

- 1 - Asım : Zeyl-i Zübetü'l - Eş'âr (İstanbul Ün.v.Ktb. T.Y. 2401)
- 2 - Ayan Hüseyin : Cevrî - Hayatı , Edebi kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni (Atatürk Ün.v.Basımevi - Erzurum 1981)
- 3 - Banarlı Nihat Sami : Resimli Türk Edebiyatı Tarihi.
(Milli Eğitim Basımevi - İstanbul - 1976)
- 4 - Belig : Nuhbetü'l-Âsâr . (İstanbul Ün.v.Ktb.- T.Y.1182)
- 5 - Bursalı Mehmet Tâhir : Osmanlı Müellifleri (İstanbul 1972)
- 6 - Ergun Sadettin Nüzhet : Türk Şâirleri (İstanbul - 1966)
- 7 - Fait Reşad : Eslâf (İstanbul - 1312)
- 8 - Kocatürk Vasfi Mahir : Türk Edebiyatı Tarihi
(Ankara Ayyıldız Matbaası - 1964)
- 9 - Mehmet Süreyya : Sicill-i Osmanî : (İstanbul - 1308-1311)
- 10 - Mustakîm-zâde : Mecelletüh-Nisab :(Süleymaniye Ktb. İstanbul)
(Halet Ef. Ktb. 628)
- 11 - Safâyî : Tezkiretü's - Şuara : (İstanbul Süleymaniye Ktb.
Esad Efendi Ktb. 2549)

1/b

Kaside Der-Sitāyiş-i Bahāyī Efendi

- 1 Sepīde-dem şeh-i hāver-sitān olup manşūr
Bozuldı ceys-i siyeh-i hayme-i şeb-i deycūr
- 2 Buhār şanma seher-gerd ile cihān pūr olup
Nişāne-i sipih-i cünd-i şubh itdi zuhūr
- 3 Diyār-ı mağribe dek gitdi leşker-i zulmet
Şeh-i zalāmı şebihūn idince leşker-i nūr
- 4 Bu hālet ile cihān oldu ser-te-ser hurrem
Bu nuşret eyledi haqqā ki'ālemi mesrūr
- 5 Çehār sūy-ı anāsır tonandı ser-tā-ser
Şuā'-ı mihr olup hem-çü atlas-ı seyfūr
- 6 Zemāne günbed-i seyr-i sipihri zeyn itdi
Berāy-ı 'işret-i Behrām-ı heft günbed-i hūr
- 7 Bu şevk ile ele sāgar alup şeh-i hāver
Humār-ı şāmı dimāğından eyledi mehcūr
- 8 Olup bu gafletiyāna misāl-i nefha-i sūr
على الصباح نواى نواى مى على
- 9 Hayāt-ı tāze bulup hākiyān-ı şeb-mürde
Bu 'arşa oldu yine hem-çü cāygān-ı nüşūr
- 10 Pūr itdi 'ālemi sayt u şadā-yı n'ara-i mest
Harābe-zār-ı cihān oldu hem-çü hāne-i sūr

- 11 Cihānē velvele-endāz bank-i nūş-ā-nūş
Nevāy-ı ʿūd u muğannī terāne-i ṭanbūr
- 12 Ğubār-ı ğuşşa kalur mı şahīfe-i dilde
Eger bu resme iderse zemān-ı ʿömr mürūr
- 13 Nefes nefes nefahāt-ı nesīm-i şubḥ-gehi
Zemān zemān reşahāt-ı rahīk-i cām-ı billūr
- 14 Zihī dem-i ṭarab-engīz ü mevsim-i şādī
Ki feyz-i dem-be-demi itdi ʿālemi mesrūr
- 2/a
15 Kef-i piyāleye mazhar olur dehānı hemān
Bu demde eylese hamyāze-i gül-i mahmūr
- 16 Tebārek'Allāh ayā şubḥ yā sabāḥa'l-hayr
senün yüzünden olur ḥaşılı bu feyz-i sürūr
- 17 Ne hūb söylemiş elḥak bu beyti ḥakḥuḥnda
Yegāne ḥazret-i üstād ü zübde-i maḥdūr
- 18 Diyār-ı ğurbete düşmiş kıyās ider kendin
Bu demde ḥatır-ı ehl-i dile ğam itse huṭūr
- 19 Felek-cenāb-ı Bahāyī Efendi kim oldır
Güzīde müftī-i vālā-nijād-ı şadr-ı şudūr
- 20 Sütüde-menkıbe ol dāver-i felek-mesned
Ki baş kor kademinde zemāne-i maġrūr
- 21 Benān-ı kadrine bir ḥātem-i zemīn ü zemān
Zemīn-i şeş cihet ü āsumān-ı heft kuşūr
- 22 Sabāḥ-ı şām-ı ğarībān u mihr-i burc-ı şeref
Ziyā-yı tīregī-i zulm ü cevr-i nā-meşkūr

23 Şemîm-i lutfı mu'atṭar-kün-i dimāğ-ı cihān
Nesîm-i hulḳı nevāziş-dih-i dil-i rencūr

24 Reşāse-i ḳalemi maḥz-ı feyz-i Rabbānî
Benānı 'ukde-küşā-yı meşālih-i cumhūr

25 Taşavvuratına mevkūf resm-i 'Osmānî
Tahayyülâtına vâbeste intizām-ı umūr

26 'Acüz-ı dehr ider silk-i re'cyine munzam
Küsiste olmaya tā-rişte-i sinin ü şuhūr

27 Olaydı meş'ale-i re'y-i rüşeni hādî
Görürdi rāz-ı dil mūrı şebde dîde-i kūr

28 Bulaydı sâ'id-i 'adlinde perveriş şeh-bāz
Olurdu pençe-i ser-tîzi lâne-i'uşfūr

29 Senāy-ı zāt-ı kerîmi nihāyete irmez
Pür itse şafha-i gerdünü ger süvār-ı sūtūr

30 Hezār 'acz ile yüz sūr o dergehe tā kim
Tutup seni o kerem pişe 'İzzeti mağrūr

31 Senā-güzārî-i zātında itdigün taḳşîr
Ümid odur ki ola çeşm-i 'afv ile manzūr

2/b 32 Murāduñ üzre senā mümkün olmadı çünkim
Du'āsın eyle ki oldır saña ehemmi-ı umūr

33 Hemîşe penbe-i şubḥ ile tā gül-i mihri
Yapışdura bu berin şakfa gör kân-ı demūr

34 Zevāle irmeye hursîd-i devlet-i cāhî
Hemîşe evc-i sipihr-i şerefdan olmaya dūr

Mefā'ilün Fe'ilâtun Mefā'ilun Fe'ilün
(. - . _ / . . - - / . - . - / . . -)

Kaşıde-i Bahāriye der-sitāyiş-i ba'z-ı kibar

- 1 Neşve-i feyz-i bahāri'ālemi şād eyledi
Köhne dünyayı Hudā tekrār ābād eyledi
- 2 Tarh-ı nev şaldı yine üstād-ı ressam-ı bahār
Gülşeni mānend-i gül-gün u gül ābād eyledi
- 3 Lāciverdī sūnbülī elvān ile ziynet virüp
Sūnbūlistān nāmına bir kasr bünyād eyledi
- 4 Rūz u şeb āgūş āgūşa gelüp açılmada
Nev-ʿarūs-ı bāğa bād-ı şubhı dāmād eyledi
- 5 Bāğa ʿazm itdi ʿarūsān-ı çemen diyü yine
Müjde-gānı ʿandelīb-i zārı āzād eyledi
- 6 Bezm-i hāsü'l-hās-ı gülde şūh-tabʿān-ı çemen
Böyle bir rʿanā ğazel imlā vü inşād eyledi
- 7 Kim seni iklim-i nāza şāh-ı bī-dād eyledi
ʿeşm-i hūnı ğamze-i bī-rahmı cellād eyledi
- 8 Lāle āteş yakdı başında gül itdi sine-çāk
Şāh-ı ferverdīn çü mülk-i bāğda dād eyledi
- 9 Hārılar güllerle oldukça hem āgūş-ı vişāl
Būlbül-i şūrīde hasretlerle feryād eyledi
- 10 Bir niçe nev-res nihāl-i bāğ-bān-ı nāmiye
Bāğda kaddān gibi āzāde şimşād eyledi
- 11 Belki tabʿ-ı hāzret-i üstāda hoş gelsün diyü
Böyle bir tarh-ı nev ü mergüb icād eyledi
- 12 Hāzret-i üstād-ı kül ʿallāme-i devr-i zamān
Kim zülāl-i meşreb-i pakine imdād eyledi

3/a

- 13 Feyz-i rahmānī-i pey-der-pey ki vakt-i perveriş
Tab^c-ı cālīsin çü serv-i bāğ āzād eyledi
- 14 Bu cālī-fıtrāṭ Aristu-dāniş Eflatūn-meniş
Şeyh-i herfen h^vācegān şāgird-i üstād eyledi
- 15 Mekteb-i c'irfān-ı dāniş perverinde bī-hisāb
H^vāce-i ahrārılar t alim ü irşād eyledi
- 16 Ol ki kemter bende-i perverde-i degāhını
Şāhib-i dīvān-ı fażl u ibn-i c'ubbād eyledi
- 17 Çüb-ı zerrin-i şu^cā-ı mihr olmaz destine
Kim ki kendin ol dere der-bān u üstād eyledi
- 18 Ol der-i eyvān-ı bā-rif^cat ki zār itmek için
Atlās-ı hod rengini gerdūn-ı a^cdād eyledi
- 19 Kilk-i Mani-resm ü sihrāsarı her bir noktasın
Reşk-i cān-suz-ı Velicān dāğ-ı Bihzād eyledi
- 20 c'akl-ı evvel rütbe-i fażlın bilüp gāh-i şumar
Kendini menzil-nişin-i cāy-ı ahād eyledi
- 21 Hāsib-i tūmār-ı gerdūn u debir-i hoş-rakam
Vasf-ı bī-haddin ne dem kim sebt ü t ādād eyledi

19 a) resm ü sihr: resm sihr M.

- 22 Cümle-i şān u vakārında ne asfārīn felek
Rütbe-i münhatda cem' ü zamm-ı a' dād eyledi
- 23 Hüsn ü hulk u luḫf-ı ṭab' -i dil-pesendi 'izzetī
Ben kulin küstāhi-i tasdi' a m utād eyledi
- 24 Eylerüm zahmet virüp teḫrīf ü ikbālīn ricā
Dil kumāş-ı cānı pāy endāze a' dād eyledi
- 25 Hāk ta'ālā devlet ü 'izzetde dā'im eylesün
Bu duāyı kudsiyān takdīm-i evrād eyledi

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

4/2

Vezir-i A'zam Ahmed Paşaya mektüb irsâlinde
mektüb-ı evveline tahrir itdikleri kaşide-i
Beççedür. (x)

1 Sensin ol ser-dâr-ı sultân-ı ğazâb-ı müslimîn
Vasf-ı zâtında seza dinse emirü'l-mümirîn

2 Aşaf-ı şafdur Süleymândur senândür ihtişâm
Şâhib-i şâhib sa'âdet şâhib-i mühr ü nigîn

3 Şadr-ı şâhib-devlet-i vâlâ vezir ibn-i vezir
İbn-i Kutbu'd-dîn medâr-ı devlet ü dünyâ vü dîn

4 Re'y ü tedbiriyledür hüsn-i nizâm-ı memleket
Âdl ü insâfıyla der ma'murı-yı rüy-ı zemîn

5 Feth- iklîme muvaffaksın ne kim feth-i bilâd
Saña teshir eyledi dünyâyı Rabbü'l-âlemin

6 İbn-i Kutbu'd- dîn Muhammed Ahmed-i Fâzıl lakab
Hâriz-i seyf ü yerâ u hâris-i dünyâ vü dîn

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Başlık: Kaşide-i beççe Vezir-i A'zam Ahmed
Paşaya irsâl itdikleri mektûba itmişler. Ü.

2 b) mühr : kahr Ü.

4/a

İBTİDÂ'-I ĞAZELİYÂT

FÎ HARFÎ'L-ELF

1.

1 Cihānda oldu şūr ol ğamze-i mekkārdan peydā
Dahı bir böyle fitne olmadı Tātārdan peydā

2 Ol cāşık kim ola Ferhād gibi kār-dān-ı cāşık
İder dil-dārını seng-i siyāh u tārđan peydā

3 Olur bir māh-ı tātān cilve-ger her birhabābında
Olursa caks-i sāğarda o meh-ruhsārdan peydā

4 Çıkar naķş-ı derūnı cāşıkun sīmā-yı rüyından
Olur jeng-i keder āyine-i ruhsārdan peydā

5 Ser-i kūyūnda her şeb āh idersem olma āzurde
Olur bī-ihtiyārī nāleler bī-mārdan peydā

6 Hezār ahsente nāzük eyledāñ ey cizzetī el-ħak
Bu ebkār-ı mecāniyi bu şeb efkārdan peydā

Mefācılün Mefācılün Mefācılün Mefācılün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

2.

1 Bakılmaz ey gül-i hod-rüy-ı âfitâb saña
Fürûg-ı nür-ı cemâlün yeter nikâb saña

4/b

2 Bu bi-hödân-ı temâşâyâ sorma hâlinden
Bu şekl ile viremez sevdiğüm cevâb saña

3 Ne haddi var ki gele çeşm-i mestüne bâde
Asır-ı hüseyin pervîn gerek şarâb saña

4 Bu hüy-ı tünd ü gurûr-ı cemâl ile Yâ Rab
Ne yüzden itdiler ağıyar intisâb saña

5 O cism-i nâzüki eyler harîr âzurde
Meger ki berk-i semen ola câme-hâd saña

6 Hevâ-yı aşk ile ser-germ olaldan izzetiyâ
Çü şü'le âdet olupdur bu iztîrâb saña

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

4. M.de yokdur

3.

- 1 Müsâ'îd olsa eger baht-ı tîre-kâr baña
Ümid odur ki terahhüm iderdi yâr baña
- 2 Neler çeker gönül ol zülf-i pür-şikenden âh
Ne kanlar ağladur ol şüh-ı şîve-kâr baña
- 3 Ğarîk-ı lücce-i girdâb-ı miñnetem feryâd
Yazık bulunmadı c'âlemede dest-yâr baña
- 4 Ya gird-i ğamla ya hünâb-ı eşk-i hasret ile
Göz açdurır mı görün hiç rüzgâr baña

Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

HARFÜ' L-BĀ

4.

- 1 İder o mäh-ruhı c'ayn-ı āfitāb şarāb
O gül-c'izāra virür hayli āb ü tāb şarāb
- 2 O deñlü teşne-leb bādeyem ki hırşumdan
Gözümde şimdi olur lücce-i serāb şarāb
- 3 O deñlü māye-i āşub u fitnedür her dem
Olur o çeşm-i siyeh meste gelse h^vāb şarāb
- 4 Mükedder olsa da def^c-i keder muqadderdür
Humār derdini çekme olunca nāb şarāb
- 5 Geçürme fırsatı kim her zemān bulunmaz bu
Bun-ı dirāht u leb-i cūda mäh-tāb şarāb
- 6 Bahādur-ı bun-ı her nahl-ı tāze mey-gededür
Kalursa böyle ider^cālemi harāb şarāb
- 7 O demde dil ola pür-sevķ bezm-i c'ālemde
Ki ola leb-be-leb sāğar-ı habāb şarāb

Mefā^c ilün Fe^c ilātün Mefā^c ilün Fe^c ilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

6 a) Bahādur-ı bun : Bahār derīn. Ü.

5.

- 1 Dili güşāde ider yād olunsa nām-ı şarāb
Açar humarı o müşkīn-i gül hitām-ı şarāb
- 5/a 2 Güzel alışdı biri biri ile meclisde
Şarāb-ı puhte ile cām-ı sīm hām-ı şarāb
- 3 Keder gelür mi dile cays ber-devām olsa
Göz açdurur mı ğama mestī-i mūdām-ı şarāb
- 4 Ne var bu meygedede ben de köhne bir mestem
Şikeste olsa elimde bir iki cām-ı şarāb
- 5 Hum ile nūş idelüm nezr-i rüh-ı Cem olsun
Olussa bār dahı cālemdē izn-i cām-ı şarāb

Mefā'ilün Fe'cilātün Mefā'ilün Fe'cilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

6.

- 1 Tılısm-ı heft peyker turfa resm-i hoş-nümâdur hep
Nümüd-ı nakş-ı bî-büd-ı cihân bir sîmyâdur hep
- 2 'Aceb mi ândurursam Kaysı vâdi-i mahabbetde
Harîfan-ı mahabbet birbiriyle âşinâdur hep
- 3 Kalur mı caşk ocağı bir niçe divâneden hâlî
Bu deştün sebze-zârı ser-te-ser mihr-i giyâdur hep
- 4 Şarâbındur mahabbet câm-ı gönüm hem-demüm âhum
Ser ü sâman-ı çayş ü çîşretüm bād-ı hevâdur hep
- 5 Düşer mi saña ol peymân-şikenden 'izzetî şekvâ
Tekellûf ber-țaraf çâşık güzeller bî-vefâdur hep

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

7.

- 1 Gūş olunmadı cihānda küleh-i hum-ı şarāb
Tānezen-i sipihrdür havsala-i hum-ı şarāb
- 2 Cāy-ı hakīm-i bādedür tutsa caceb mi cālemi
Sayt u sadā-yı şöhret-i velvele-i hum-ı şarāb
- 3 Meclis-i rindāna yine küb düşüp oldı handeler
Hayli safā bağışladı gulgüle-i hum-ı şarāb
- 4 Tekye-i mey-hānede bakma anuñ inzivāsına
Tā Key ü Çemşide çıkar silsile-i hum-ı şarāb
- 5 Hırz-ı emānıdır derūnunda müselles izzeti
Din-i Mesih üzre budur besmele-i hum-ı şarāb

Müfte^cilün Mefā^cilün Müfte^cilün Mefā^cilün

(- . . - / . - . - / - . . - / . - . -)

HARFİ'T-TÂ
8.

1 Hiç aña doyar mı dil-i bi-tâb-ı mahabbet
Rüstemleri söyletmedi Sührâb-ı mahabbet

2 Ey rûy-ı şafâ-küsteri âyine-i hikmet
Dünyâya senünle bakar erbâb-ı mahabbet

5/b 3 Şevk-ı mey-i aşkıñla yakup kelleme bir dağ
Takdim başıma bir gül-i sırâb-ı mahabbet

4 Cem' itmiş idi başına hâşâk-i belâyı
Mecnûn idi bahr-ı gama girdâb-ı mahabbet

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

HARFİ'S-SÂ
9.

1 Füsûn-ı çeşm-i siyahıñdır iztırâbıma bâ'is
Şikenc-i turralarıñdur bu piç ü tâbıma bâ'is

2 Sen olduñ ey şeh-i hübân-ı nev-zuhûr-ı melâhat
Cenâb-ı bârike aşka intisâbıma bâ'is

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilâtün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . - -)
FA'lün
(- -)

HARFÜ'L-CİM

10.

- 1 'Aşıkā rāz-ı derūn n āşıkār itmek de güc
Zabt-ı cūş-ı girye-i bî-ih̄tiyār itmek de güc
- 2 Gerçi āteş-bāzī-i düzahda müşkil zāhida
Terk-i nakd ü vakt-i cām-zer- nigār itmek de güc
- 3 Bir oñulmaz yāredür bî-derdün olmakda velī
Zahm-ı merhem nā-pezirin̄ cāna kār itmek de güc
- 4 Gonçe-sān neşküftelikde bir belādur ādeme
Gül gibi kendin perişan itmek de güc
- 5 Çeşm-i āhū-nakş u cādū-şīvesinden 'İzzeti
Kaṭ'-ı ümmid eylemek müşkil şikār itmek de güc

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

HARFİ'L-HÂ

11.

- 1 Bezmi teşrîf eylese sâkî-i şahbâ-yı kadeh
Kâse-bâzî eylese itsek temaşâ-yı kadeh
- 2 Şu'le-i cevvalê döndi âteşin mey bezimde
Dizdiler ol hayt-ı sürha dürr-i yekta-yı kadeh
- 3 Kahkahayla meclise haylî safâlar virdiler
Tutî-i sebz-i surâhî âl-i minâ-yı kadeh
- 4 Hoş kumâşiden idüpdür puşt u rûyn nâ-bedîd
Âteşi kalâ-yı tûmarin dibâ-yı kadeh
- 5 Cîzzetî dünyâ göziyle yine görseñ badeyi
Bezmi teşrîf eylese sâkî-i şahbâ-yı kadeh
- Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

HARFİ'L-HÂ

12.

- 1 Dōstum düşmez leb-i şirinîñe düşnâm-ı telh
Nâ-münâsibdür şeker-amîzî-i bādâm-ı telh
- 2 Hayf kim olğonçe-i lebrîz-i şeker-hand iken
Eyledi dil-dâr şarf-ı meclis-i düşnâm-ı telh
- Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

HARFÜ'D-DÂL

13.

- 1 Hevâ-yı zülfiyilekâd r-i dil-figâr bülend
Ki rûzgârla kâhir olur ğubâr bülend
- 2 Aceb mi hâr ü has haşm oldu dâmen-gir
Olursa ger c'alev-i ah-ı şu'le-bâr bülend
- 3 O servi kuçmağa amma felek müsâ'cde'tmez
Eger çi himmet-i c'uşşak-ı hâk-sâr bülend
- 4 Gurûr-ı hüsne ser-keşlik eylese ne c'aceb
Ki tâze nahlı ider gâh rûzgâr bülend
- 5 Figân ki ğuşuna irmez figân u zâr o mehân
Zebân-ı c'izzetî kütâh u kadd-ı yâr bülend

Mefâ'c'ilün Fe'c'ilâtün Mefâ'c'ilün Fe'c'ilün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

1 a) zülfiyile : zülf ile M.Ü.

3 a) müsâ'cde'tmez : müsâ'ade itmez M. Ü .

HARFLİ'R-RÄ'

14.

- 1 Bahār eyyāmıdır yārānla cışret ğanımetdür
Meded sākı getür cām-ı Cemi fırsat ğanımetdür
- 2 Kenār-ı cūda pāy-ı nahı-ı gülde sebze-zār üzre
Muvāfık bir iki yārānla ŝohbet ğanımetdür
- 3 Bahāne eyle hemān dūř pāyine çün sāye ol servīñ
Dem-i mestī iderse va' de-i vuslat ğanımetdür
- 4 Zemān-ı devlet-i 'aşkıñda cānā mülket-i dilde
Fırāvān zār-ı ğuşsa tūře-i miñnet ğanımetdür
- 5 Eliñ irmez gücün yetmez o mihr-i 'ālem-ārāya
Olursa bir nigāha 'izzetī tākāt ğanımetdür

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

15.

- 1 Dil-i hecr-āşināya vuşlat-ı dil-dār müşkildür
Belī erbāb-ı c aşka tākāt-ı didār müşkildür
- 2 Metā^c-ı vasla lāzım gelse nakd-ı cānı almazsañ
Senünle ey cefā-cū haşılı bāzār müşkildür
- 3 Mahabbetden ferāğat eylesün dırsen dil-i zārı
Tabībim tıfl meşreb hasteye tımār müşkildür
- 4 Tahammül cevri-i yāre c aşıka āsān gelür ammā
Velī tāb-ı cefā-yı t^cana-ı ağıyar müşkildür
- 5 Olur ser-māye-i cem'ıyyet-i dil c izzeti ber-bād
Uyarsa rüzgāra zülf-i dilber kār müşkildür

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

16.

6/b

- 1 Ehl-i derdün dil-rübā hāl-i perişānın bilür
Mübtelā-yı hecriniñ ol şuh dermānın bilür
- 2 Vāye-i küstāh nā-dānān olur būs u kenār
Āşık-ı üftāde ancak pāy u dāmānın bilür
- 3 Dād- h^vāhān -ı mahabbet resmi çāk-i sīnedür
Dest-i nā-çār-ı heves-nā kân giribānın bilür
- 4 Her ne denlü bi-tekellüf rind-i lā-y^cakıl ise
Sākī-nevbet şūmārın kadr-i ihsānın bilür
- 5 Āizzeti Mecnūna hem-pā vü serem dirse nola
Vādī-i Kaysūn o da semt-i beyābānın bilür
- 6 Gevherin kadrin yine şarrāf anlar arz kıl
Hāzret-i üstad-ı nazmın rütbe vü şanın bilür
- 7 Her düri itmez nişār-ı hāk-i pāy ehl olan
Ol ki tab^c-ı nükte-dān nekkād iz^cānın bilür

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

5 a) nola : ne var Ü.

17.

1 Sūz-ı dilim ki böyle dem-ā-dem füzūn olur
Elmas-ı eşk ü dīdede yākut gūn olur

2 Her hande kim ترا وشن ider l'al-i yārdan
Berk-ı giyāh hirmen-i şabr-ı sūkūn olur

3 Peygüle-i hicāb-ı maḥabbetde çeşm-i ter
Pāy-i nigeḥ keşide bed-āmān hūn olur

4 Her çend nāzenin ise bin hāke meyl ider
Nāzūn nihāl-i bārına lā-būd zebūn olur

5 Evvel bahār-ı ḥüsn-i dil-ārāda 'İzzeti
Dāmān-ı sine pürgül-i dāğ-ı cūnūn olur

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün
(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

18.

- 1 Hevā-yı zülf dirler serde bir kayd-müşevveş var
Gönülde aşk dirler nāmına bir özge āteş var
- 2 Gice teşrifiñi v ādeylemişdiñ sohbet-i ğayre
Yüri var ey cevān-ı mest ü bezm-ārā vü ser-keş var
- 3 Tıllısm-ı heft h^vānı niceler güm-geşte itmişdür
Felek dirler bu yād illerde bir deyr-i münakkaş var
- 4 Bahār olmaş nevāya başlamış mürġ-i çemen şimdi
Bün-i her nahl-ı gülde bir makām-ı hūb u dil-keş var
- 5 Hevā serde gözünde bāde durmaz çayş-ı nūş eyler
Habāb-ı bāde-i pür-cūşı seyrit rind-i mey-keş var
- 7/a 6 Harāb-ābād itdi izzeti mülk-i şekibāyı
Cihān-ārā-yı dil bir şūh-ı şeh-āşüb-ı meh-veş var

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

19.

- 1 Ol rüy-i tab-nākeki hatt-ı semen düşer
Guyā ki mülk-i hāvāre şūr u fiten düşer
- 2 Besdür 'itāb-ı 'aşıka dūšnām-ı telhi ko
Ol l al-i şekkerinüne şirin suhān düşer
- 3 Avāre dil çek nmededür çin-i zülfüne
Lā-būd garibe fikr-i diyār-ı vatan düşer
- 4 Tālī zebūn baht siyeh yār bī-vefā
Bilmem gönül hevā-yı visāle neden düşer
- 5 Zib-i cemāldür dil-i pür-süz-ı ehl-i derd
Ruhsār-ı yāre kākül-i canber-şiken düşer
- 6 'Ays it bu demde bāgda kim taraf-ı meclise
Esdükce bād geh gül ü geh yāsemen düşer
- 7 Yaklaşdı makdem-i şeh-i gül diyü nev-bahār
Ferş-i harīm-i bāga kumaş-ı çemen düşer
- 8 Bir böyle pāk lehce vü sihr-i halāl-ı nazm
Var ise 'izzeti-i suhan-dāndan düşer

Mef'ulü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

20.

- 1 Serde görünen ş^cule-i dūd-ı siyehümdür
Derviş-i cihān-ı gamum ol şeb-küleümdür
- 2 Gül-hiz iden bāg-ı cemāl-i ruh-ı yāri
Hasretler ile ol büt-i Çine nigehümdür
- 3 Ol mest-i mey-i sāgar-ı bezm-i ezelem kim
Tūmār-ı felek defter-i cürm-i güneümdür
- 4 Teh cür^a-i peymāne-i yārān-ı şafāyam
Hāk-i der-i mey-hāne benüm cāy-gehümdür
- 5 Meftūn-ı cemālī olalı pertev-i hurşid
Yollarda benüm İzzetiya hāk-i rehümdür
- Mef^cülü Mefā^cilü Mefē^cilü Fe^cülün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

3 a) mey- i : tehi Ü.

21.

1 Bu hı̄şm u k̄in ile b̄i-h̄ude ız̄tır̄ab nedür
Yolunda öldigüm c̄uşşāka bu c̄it̄ab nedür

2 Şu denl̄i mest ü har̄ab olmaşam ki fark idemem
Hab̄ab-ı b̄ade nedür ş̄iše-i şar̄ab nedür

7/b

3 Nas̄ib-i yār olan reng ü r̄uyı seyr eyle
Siyāh-çehre-i meh reng-i āfit̄ab nedür

4 Hezār sāle kühen p̄iriseñ felek niçe bir
Hic̄ab eyle bu b̄i-h̄ude ink̄ilāb nedür

5 Hem̄iše bezm-i vehmin şoh̄bet-i İzzeti bilsen̄
O tünd- h̄uda bu vah̄set bu ictin̄ab nedür

Mefā'ilün Fe'ilatün Mefā'ilün Fe'ilün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

22.

- 1 H^vāce-i bād kumāş-ı gül-i r^canāya bakar
Seyr ider kārgeh-bāğda kālāya bakar
- 2 Pençe-i minr-ⁱruh-ı nāzūkīn oñşar yarīñ
Çeşm-i bī-mārı hemān nergis-i şehlāya bakar
- 3 Bir kadeh bādeyi c^cālemlere virmez mestān
Rind olan āyine-i cām ile dūnyāya bakar
- 4 V a^de-i makdem ile muntāzıruz yıllardur
Çeşm-i ümmīd reh-i yār-i dil-ārāya bakar
- 5 Dīde-i terle bu tūfān-ı sirişk c^cİzzetiya
Beñzer ol revzene-i kaşra ki deryāya bakar
- Fecilātün Fecilātün Fecilātün Fecilün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)
-

23.

- 1 Köste-i şemşirün olmak gâyet-i maksûddur
Lezzet-i zahmûn senûn dâğ-ı dil-i bih-büddur
- 2 Kim ki maqbül-ı maḥabbetdür yanar pervâne-vâr
Çün semendür ol ki bî-sûziş ola merdüddur
- 3 Vağ-ı bî-takrîb-i gerdûna taḥammüldür belâ
Nâzeninüm cevr-i şîrinûn senûn mefûddur
- 4 Nevbetüm teh-câm-ı pür-mestân ile eyler güzer
Sâkıyâ insâf it luḫfûn bize m adüddur
- 5 Tâzele elmas-ı tig ile bu nâsûr-ı dili
İzzeti ol köhne zahma çün nemek bî-süddur
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

1 a) olmak M.de yokdur.

24.

- 1 Olmış o cuğd-ı ham-be-ham u zülf-i müşk-bār
Sūret-nümā-yı sūnbüle naķş-ı benefşe-zār
- 2 Bîñ dürlü gösterür ~~feleki~~ çeşm-i cibrete
Āyine-i gönülde ki şad güne inkisār
- 3 'Aşk ehl-i derdi sāhil-i maķşūda ingürür
Alur kenāre mürdelerin bahr-ı bî-ķarār
- 8/a 4 Gelmez mihekk-i ş üleye ammā ki ehl olan
Pervāneye semender ile eylemez cayar
- 5 Sūz-ı dilim kalursa bu hāl üzre cizzetī
Hākümden ola sebze-şifat ş üle āşikār

Mef'ülü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

25.

1 Gammîla her nefes-i sine t̄ab-ı âteşdür
Nefes degül bu bir c̄âlem-har̄âb-ı âteşdür

2 Belâ-yı caşkla ten döndi t̄ar-ı kettâna
Gözümde şimdi benüm m̄ah-t̄ab-ı âteşdür

3 Ne mümkün c̄ayş ü şafâ firkatünde c̄uşşâka
Sürâhid̄er-bağal ahker şarâb-ı âteşdür

4 Çü nahl-ı T̄ür-ı tecellî kuhunda c̄ây-ı sükün
Çü şucle-i cilve-geh-i izt̄irâb-ı âteşdür

5 Bu âb-ı t̄ab caceb mi bu nazm-ı pākümde
Zemîn-ı derd ü belâda serâb-ı âteşdür

Mefâ'ılün Fe'ılâtün Mefâ'ılün Fe'ılün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

5 a) ab u tab : ab-ı tab Ü.

26.

- 1 Gönülde caşk bilmez bir dūr-i nā-süftemüz vardur
Bahār açmaz anı bir gonçe-i neşküftemüz vardur
- 2 Çü Kays u Leylī vü Jülīde-mūyān-ı maḥabbetden
Beyābān reste bī-hadd sūnbül-i āşüftemüz vardur
- 3 Selām it ey şabā geçmek düşerse çīn-i zūlfünden
Gönül dirler o yād illerde bir ālüftemüz vardur
- 4 Degil Mecnūn şeb-i miḥnetde şubḥ-şādika ırmış
Başından şucle gitmiş bir çerāğ-ı huftemüz vardur
- 5 Gehī Mecnūn geh Eflātūn-ı işrākī-i caşkuz kim
Ne bir fāş olmaduk sırr u ne rāz-ı güftemüz vardur

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

27.

1 Sevdā-yı hayālînde olan 'işret neyler
Yārānla cem'iyeti yâ şohbeti neyler

2 Leylî-menîşān fikrine me'nūs olan kes
Mecnūn gibi vahşiler ile ülfeti neyler

3 Hazz eyler eger olsa cihān vālih-i 'aşkı
Bilsek bu kadar 'āşık-ı bi-tākati neyler

4 Bir sencileyin şāh-süvarı olan ādem
Bu 'ālem-i fānide dahı devleti neyler

8/b

5 Bî-tāb-ı temāşā-yı visāli olan 'āşık
Bilsem 'acebā 'izzeti-yā vuslatı neyler

Mef'ulü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ulün

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

28.

- 1 Gayrũñ safā-yı kalb ü dil-i şād-mānı var
Bī-çāre cāşıkuñ gam-ı hicr-i cevānı var
- 2 Ey dil şakın o çeşm-i siyeh mest-i cışvenũñ
Destinde hançer-i nıgeh-i bī-emānı var
- 3 Servũñ çemende kaddũñe öykünmege senũñ
Ey nev-nihāl bāğ-ı letāfet ne cānı var
- 4 Dermān olursa saña o der-gāhdan olur
‘Aşık ziyāret it der-i pīr-i muğānı var
- 5 Fırkat deminde lāzım olan gıryedür bize
Bezmi-neşāt u ‘ayş u demũñ de zemānı var

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

29.

- 1 Çeşm-i siyāh-ı mestüne bāde-i nāz ü şive vir
Serv-i nihāl; kaddüne āb-ı hıram u silve vir
- 2 Eyleme nev-bāde-i buseñi dirig ehl-i dile
Ey gül-i gül-bün-i cefā sen de bir iki meyve vir
- 3 Çeşm-i felekde seyr ider fitne ne şekl olur hele
Gamze-i nīm-mestüne hançer-i tır-i işve vir
- 4 Gör ne çeker zemān-ı devlet-i tegāfülünde dil
Aşık-ı mihnet-zedeye ruhsat-ı dād u şekve vir
- 5 Haste şeb-i şikenceye çün dem-i şubh feyż-eser
Bezme kudümünle ayā pır-ı muğān neşve vir

Müfte'ılün Mefā'ılün Müfte'ılün Mefā'ılün

(- . . - / . - . - / - . . - / . - . -)

30.

1 Cān kim kemend-i turralar nīk şikārıdır
Dil reşk-i ḥasret ile anuñ dāğ-dārıdır

2 Deryā-yı caşka kible-i ebrū hevāsına
Şal keştī-i vücūduñı kim ruzgārıdır

3 Deryā-yı hūndur dil-i pūr-hūn-ı ehl-i derd
Bu kanlı yaşlı dīdeler anuñ kenārıdır

4 Sīnemde Hızr-ı cān gibi şaklarsa dil nola
Her dāğ-ı tāze bir güzelkīñ yādigārıdır

5 Bīñ yılda bir düşer dile bir ātaş-ı heves
Mecnūn da caşk illerinūñ bir çenārıdır

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

31.

9/a

- 1 Çü çenār hod-be-hod sūz-ı derūnı yek-ser ister
Dil-i lāle dāğ egerçi ne fitil ü ahker ister
- 2 Niçe rahm umarsun o hūnī-i pādīşāh-meşreb
Dem-i hişm gāh cellād gehī tīg u hançer ister
- 3 Bize merhem-i telatūf yerine nigāh besdür
Bu cerāhat-i ciger-düz da yine neşter ister
- 4 Geçilürse vādī-i nār irülür Hicāz-ı caşka
Hele nāme-i mahabbet götüren semender ister
- 5 Dinilür çü Kays-ı töhmet-zede-i hevā-yı Leylī
Dil-i pāk-bāz-ı merdān gam-ı caşk-ı dil-ber ister

Mütefā'ilün Fe'ülün Mütefā'ilün Fe'ülün

(. . - . - / . - - / . . - . - / . - -)

1 a) ister : ider Ü.

4 a) Hicaz : hicab Ü.

5 a) Dinilür : diñilür M. Ü.

32.

- 1 Güzer itseñ eger deyr-i muğānda ey Mesihā-vār
İderdi secde saña saf-keşide şuret-i dīvār
- 2 Tecellī-gāh-ı naqş-ı dōstdur āyine-i gönlüm
Bu bir nev cām-ı Cemdür bunda da bir başka cālem var
- 3 Bizimle kav idüp hem bezm-i ağıyare hıram itdün
Yürü hey cāhd ü peymanına durmaz nāzeninüm var
- 4 Bozulmuş nesne yok zer şemselerden cars u ferşinden
Dahı çok pāy-dār olur gibi bu künbed-i devvār
- 5 Hemān cāyñüñ hayātı mevc- rız -i hoş-nümādur bu
Görinür şir-i şirin ü selisüm gerçi nā-hem vār

Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

33.

- 1 Girdāb-ı lücce varṭa ki bī-necātdur
Yārāna vaż'-ı çarḥ-ı felek kat katdur
- 2 Āyine-i mu'allak-ı gerdünla gelse de
Nakş-ı murād neyleyeyüm bī-sebātdur
- 3 Ey pādīşāh-ı ḥüsn reh-i intizārda
Senden murād bir niğeh-iltifātdur
- 4 Āsüde-i ferāğ olamaz sine dutalum
Eczā-yı dam tūṭiye çüb-ı nebātdur
- 5 Cān-baḥş edān rūḥ-ı Mesihāyı şād ider
Ḥakkā ki nuṭkuñ 'izzeti āb-ı hayātdur

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

2 a) gelse de : kimsede Ü.

34.

- 1 Mişāl-i ney derūn-ı sūz-nāk ü süfte isterler
Çenār-āsā gönülde āteş-i hod-reste isterler
- 9/b 2 Semender gibi müstāhān-ı hāmā rağbet itmezler
Maḥabbet bezmīne pervāne gibi puhte isterler
- 3 Küşāde-meşrebānıder hem eyler çün heva-yı şeb
Bahār-ı şām-ı gāmda gonçe-i neşküfte isterler
- 4 Birāz da mülk-i dil āsude olsun fitneden çuşşāk
Ö çeşm-i nīm-mesti ser-girān-ı hufte isterler
- 5 İdüp ser-kār-ı hicrāna havāle İzzeti āhır
Metāc-ı cānı bāzār-ı belāda müfte isterler

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

- 1 a) ney Ü. de yokdur
4 b) girān : gerdān Ü.

-35.

- 1 Vādī-i Eymen-i dīdāra güzer virmezler
 'Aşıkā havsala-i tāb-ı naẓar virmezler
- 2 Cān-sipārān-ı ciger sīneyi eylerder-kār
 Tır ü şemşire bu meydānda siper virmezler
- 3 Tālīb-i kevser-i cennet geçinürsün zahid
 Meclis-i dūrd-keşānda saña yer virmezler
- 4 Yar- ağyar ile seyrāna gidermiş tenhā
 Sāna ey 'aşık-ı avāre haber virmezler
- 5 'İzzetī rağbeti yarān-ı sühan-dāna ider
 Tūti-i lāl ü bed-āmūza şeker virmezler

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

(7 . - - / . . - - / . . - - / . . -)

36.

- 1 Ne hoşdur halka halka tār tār olsa o kāküller
Kati zibā düşer bāğ-ı ruhuında saçılı sünbüller
- 2 Perişān gönlüme cem'iyet-i hātır hayāl itmem
Gül olur gonçe ammā gonçe olmaz bir dahı güller
- 3 Dil-i pür-dāğ-ı āteş-dān-ı mihnet-perveri seyr it
Sifāl-i köhnedür kim açıla anda karanfüller
- 4 Felek-hūdür ne nā-ümmid ü ne ümmid-vār eyler
O düz dīde-i nigāh āşinayı ol tegāfüller
- 5 Göre hiç^{dür} olur mı yine bir dem gül ocağından
Mahabbet dūd mānında kül olmuş gerçi bülbüller

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

37.

1 Yā-Rab bu ne cemāl-i Hudāyī ne ān olur
Kāfir görürse ol şanemi müslimān olur

2 Her bir nigāhı āfet-i şad-cān-ı nā-tuvān
Hūnī gözün ne kāfir-i nā-mihribān olur

10/a

3 Kurbāniyān-faşk kırılmakda üstüne
Şemşirūn üstüne göresin niçe kan olur

4 Hicrānda kanlar ağlaruz ümmīd-i vaşl ile
Yād eylerüz bu demleri de bir zemān olur

5 İmrenme sebz ü hurremī-i serv-i bāğa kim
Her dem bahār olanda hemīşe hazān olur

6 Derd cālemi hazānīde hurrem bahārdur
Merdüm giyāy-ı deşti gül & zāgferān olur

7 Mey māye-i mahabbet-i iksīr-i cāşkdur
cāşıkda şevk u neşve güzellerde ān olur

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilān

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

7 b) şevk u neşve : neşve-i şevk M. Ü.

38.

- 1 Niçün mürgān-ı gül-şen zār olup böyle fiğān eyler
Bu hod bir faşl-ı hurremdür cihānı şādumān eyler
- 2 Derūnumdan gelen dūd-ı siyāh-tāh-ı hasretdür
Beni zannitme yārān ile şohbetde duhān eyler
- 3 Hemān seyli-i üstād-ı edebdür reng-i rüyında
Kıyās itmek beni nūş-ı şarāb-ı erguvān eyler
- 4 Karışmış bādeden ol çeşm-i hūnī āli āl olmuş
O bed-mesti-i tekebbür korkarum meclisde kan eyler
- 5 Kadīmī izzeti pür-kinedür erbāb-ı cırfāna
Felek şemşir-i cevri ehl-i dilde imtiḥān eyler

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

39.

- 1 Bu bāğın sūnbül-i şebbūyı hep Leylā-yı r. anādur
Bu deştūn ser-te-ser mihr-i giyāhı Kays-ı şeydādur
- 2 Lisān-ı haldür her berk-i bīd ü süseni gūyā
Hemān her gönçe bu gül-şende bir tūti -i gūyādur
- 3 Şafādur kalbe şeb-hizān-ı aşkun girye vü zārı
Ki her bir katre-i hūn bir leb-ā-leb cām-ı şahbādur
- 4 Giyinmiş cāme-i dārāyī-i pür-mevc-i deryāyı
Ya hod āğuş-nişin-i mevc-i deryā dürr-i yektādur
- 5 Egerçi izzeti bir katre-i hūndur nümāyişde
Gönül didikleri bir bī-had ü pāyān deryādur

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

40.

10/b

1 Derūnumda benüm sırr-ı maḥabbet cāna yek-sāndur
 Maḥabbet resmi üzre bāde vü peymāne yek-sāndur

2 Ğaraż bir neşve taḥsīl eylemekse bezm-i cālemdē
 Sifāl-i köhne ile zer-nişān peymāne yek-sāndur

3 Hudāyī āteş-i cāşq-ı derūnidür hüner yohsa
 Fırūzān şu cāle gördükde meges pervāne yek-sāndur

4 Cihānda göz yumup bir laḫza ḥāb-ı rāhat istersen
 Musallā kaşr-ı şāhī küşe-i vīrāne yek-sāndur

5 Bu ğark-āb-ı belāda kimse şormaz kimsenün ḥālīn
 Bu maşer-gāh-ı ğamda āşinā bī-gāne yek-sāndur

6 Cihānda cāzzeti dānā ile nā-dān berāberdür
 Bu cāşret-gāhda huş-yār ile mest āne yek-sāndur

Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

41.

- 1 Çü Kays āvāre-i deşt ü beyābān oldıgum ister
Felek kendi gibi divāne-gerdān oldıgum ister
- 2 Ide tā handesi bir gül-sitān her kaṭre-i eṣki
O tırl-ı dil-pesend eṭvār-ı giryān oldıgum ister
- 3 Olur hādī rezā-yı sīneyi ceṣṣ-i ğam-ı caṣka
‘Acebdür bu dil-i vīrāne vīrān oldıgum ister
- 4 Küşād itmek degüldür kaṣdı dehrün ḡonçe-i kalbi
Misāl-i berk-i gül hātır-periṣān oldıgum ister

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Merā‘ilün Mefā‘ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

42.

- 1 Süzülmiş nāz ile müjgānlarından bāl ü per açmış
Meger ṣāhīn-i çeṣm-i mesti cāna ṣalmışdur
- 2 Dururken sent-i menzil-ḡāh-ı Leyli vādī-i m‘ahūd
Cünün āvāre Kaysı bi-maḡal yabāna ṣalmışdur
- 3 Meger Nūh ola reh-ber nā-Hudā tedbiri el virmez
Yine dil zevrakı bir bi-emān Ṭufāna ṣalmışdur
- 4 Ḡam-ıkr-i haṭ-ı nev-ḡiziñi fermān deḡān-ı caṣk
‘Avāriż resmidür küy-ı dil-i vīrāna ṣalmışdur

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Merā‘ilün Mefā‘ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

43.

- 1 Tecellā-yı cemālūnle gönül bir nūr-ı rüşendür
Ruhūn endişesiyle hātırum bir taze gül-şendür
- 2 Belā-yı fikr-i derd her dü cālemdan halāş eyler
Mahabbet ādeme hırz-ı emān u turfe cevşendür
- 3 Hayālūndür safāmuz fikr-i vişālūnür tesellāmuz
Senūnle kalbūmüz hurrem senūnle gönlūmüz şendür
- 11/a 4 Mahabbet dāmna düşdüñse bī-hūde fiğān itme
Senūn ey tıfl-ı dil çün āsitānuñ kendī rüşendür

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

44.

- 1 Mişāl-i lāle dil hem-pehlū-yı dāğ-ı mahabbetdür
Gül-i cışret serūnde niçe bir pür-hūn-ı hasretdür
- 2 Kapanmaz çeşm-i ter fikr-i güle her gız şām-ı firkatde
Giribān-ı nigāhum çāk- çākıdest-i hayretdür
- 3 Lebūn öpmekde gerçi ruh vardur mürde-i caşka
Sarılmak ol miyān-ı nāzūke ammā kıyāmetdür
- 4 Seni hem-bezm-i vuşlat eylerem dir dil-rübā ammā
Gönül bulmaz tesellī cızzetī bilmem ne hāletdür

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

1 b) pür Ü.de yokdur

1 b) hasretdür : hayretdür Ü.

45.

1 Her lem'a-i hayāli ki kalbi çü ṭür ider
Bir nürdür ki Eymen-i cāndan zuhūr ider

2 Her āh-ı pür-şerār ḥālev-nāk-i ehl-i derd
Bir şū'ledür ki āteş-i cāndan şudūr ider

3 Hurşid-i zer kalemle meh-i çārdāh şebi
Taşvīr iderse rüyūna nisbet kuşūr ider

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

46.

1 Ten gerçi zahm-ı tīgūn ile çāk-çākdür
Bī-çāre dil o reşkle ammā helākdür

2 Bir kerre luṭf idüp gira itdün mi pāy-māl
Cismüm yoluṇda bunca zemāndur ki hākdür

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

HARFİ'Z-ZA'

47.

- 1 Sinemüzde güher-i c'aşk-ı civānān buluruz
Vādī-i mihr-i mahabbetde niçe kân buluruz
- 2 Ko harāb eyleyelüm seyl-i si rişkile dili
Biz o vīrānede çok genc-i firāvān buluruz
- 3 Ne olur kurtuluruz renc-i ğam-ı firkatden
Ne dil-i hastemüzün derdine dermān buluruz
- 4 Gice mest āne niçe v'adeler eyler ammā
Seher ol gözleri mahmūrı peşimān buluruz
- 5 İzzeti fikr-i lebi gelse dile şād oluruz
Gūyiyā hākde bir l'āl-i Bedehşān buluruz
- Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

2 b) çok : çün ũ.

48.

11/b

1 Neşâ-ı neşve-i mey rencişi-i humârına degmez
Nazâre-i gül-i ter çeşm-i zahm hârına degmez

2 Bu dâm-gâhda sayd olunan şikâr-ı temennâ
Kemin-gâh-ı ümid içre intizârına degmez

3 Tarâvetini görüp gurre olma gül-şen-i dehrün
Gam-ı hazânı safâ-yı dem-i bahârına degmez

4 Siyâh mesti-i erbâb-ı câh u devlet-i dünyâ
Zemân-ı renc-i humârunda c'itizârına degmez

5 Egerçi lutf ider yâr c'izzeti bize ammâ
Ol âfetün bu kadar cevri-i bî-medârına degmez

Mefâ'ilün Fe'ilatün Mefâ'ilün Fe'ilatün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . - -)

49.

- 1 'Ömr-i ebed buluruz eger yādına gelse hākīmüz
Bī-hūde kaşd ider o hūn-rīz helākīmüz
- 2 Berk-i re2 pençe-i hurşide tenezzül eylemez
Ahırı bir serv-i bülende şarılur bu tākīmüz
- 3 Havşala-i semender ister aña zarf degme bir
Şişede eylemez karar bāde-i ş ule-nākīmüz
- 4 Nakş-nümā-yı kīne-i düşmen ü devlet olmazuz
Ayine-i şikestedür sine-i çāk-çākīmüz
- 5 Reng-pezir olmadı vechi var 'İzzetī eger
Ayine-i sipihre t an eylese tab'-ı pākīmüz

Müfte'ılün Mefā'ılün Müfte'ılün Mefā'ılün
(- . . - / . - . - / - . . - / . - . -)

2 a) Vezin bozuk

50.

1 Zebān-ı h^vāhişüme harf-i müdde^cā düşmez
Esir-i derde taleb-kārī- i devā düşmez

2 Bu baht-ı dūnla maḡsūda dest-res güçdür
Bu dām-ı derheme ma^clūmdur hūmā düşmez

3 Küşād-ı nüsha-i t̄ālī^cde ḡasb-i ḡāl-i dile
Murādına göre bir harf-i āşinā düşmez

4 Görünme ne caceb naḡş-ı kār-ı āmālūm
Dükān-ı baht-ı siyeh-kārūma ziyā düşmez

5 Yeter yeter niçe bir cays ü nūş ^cİzzetiyā
Bu pīrlıkde bu ser-germī-i hevā düşmez

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

51.

- 1 Mazhar-ı çeşm-i iltifāt-ı yār-ı dil-cūyam henüz
Gark-ı nūram nahl-ı Tūr-āsā siyeh-rūyem henüz
- 12/a 2 Şöyle bî-kaydım ki nahl-ı Eymen oldum mû-be-mû
Küşe-i deyr-i muğānda yā sanem-kūyam henüz
- 3 Şad bahār-ı hurremin gördüm bu bāğ-ı köhnenün
Gonçe-i neşkifte-i bî-berk ü bî-būyam henüz
- 4 Kāfir istān oldu iklim-i melāhat hat ile
Kible-sāz-ı küşe-i mihrāb-ı ebrūyam henüz
- 5 Ahu-yı cādū-firīb-i çeşm-i efsūn-biz ile
Vadi-i hayretde ser-germ-i tekā pūyam henüz
- 6 Seng-i rahūm reh-güzārımdan savulsun izzeti
Bāde-i düşineden bed-mest ü bed-hūyam henüz

Fā^cilatün Fā^cilatün Fā^cilatün Fā^cilün

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - /

52.

- 1 Bāde-i düşineden ser-mest ü rüsvāyam henüz
Cür'a-riz-i efser-i Çemşid ü Dārāyam henüz
- 2 Vakt-i Bismil dide-düz-ı rüy-ı hün-rizem ki haşr
Hün-ı bikrden bî-hod-ı zevk-ı temāşāyam henüz
- 3 Başdan aşdı mevc-i nā-ümmîdî- i tūfān-ı caşk
Sine-i dilde nefes-bend-i temennāyam henüz
- 4 Selsebil-i bāde-i nāb oldu her bir müy-ı ten
Ben kesel-nāk-i tehi-sāzî- i mīnāyam henüz
- 5 Şekve-i dehr-i zebün-keş eylesem c'ayb eyleme
Nev-giriftār u nev-āmuz-ı müdarāyam henüz

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

53.

- 1 Niçe Sikender ü Çemsîd devri irdi temâma
Velî bu gerdiş-i eflâk-i bi-medâr dükenmez
- 2 Ümid-i bûs u kenâra düşer vişâle de irse
Recâ-yı câşık-ı şeydâ cefâ-yı yâr dükenmez
- 3 Hezâr Kays ü niçe küh-kenleri yine vardur
Bu deşt ü küh-ı mahabbetde hiç şikâr dükenmez

Mefâ^cilün Fe^cilâtün Mefâ^cilün Fe^cilâtün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . - -)

54.

- 1 Tenhâ-nişîn-i günc-i gamun hem-dem istemez
Fikr-i ruhuñla eñlânur ol mahrem istemez
- 2 Ağyar-ıdiv-ı sîret ile cays ider müdâm
Bilmem ne hâldür o perî âdem istemez
- 3 Besdür nemek-feşânî- i derdün cîlac aña
Nâsür-ı köhne zahm-ı derün merhem istemez

Mefcûlü Fâcîlâtü Mefâ^cilü Fâ^cilün
(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

2 a M) de M. de yokdur

HARFİ' S-SİN

55.

12/a

- 1 Harīm-i gül-şen-i cennetde olsa cāy-ı kafes
Kebābdur cigeri mürğ-i mübtelā-yı kafes
- 2 Nihāl-i nāzük-i gülden yapılsa hoş gelmez
Mizāç-ı bülbül-i şūrīdeye hevā-yı kafes
- 3 O mürğ-i lāl ü şikeste-cenāh u bī-ķadrüm
Ki ne harīf-i gül istān u ne sezā-yı kafes
- 4 Felek müsācade itmez ki carz idem hūnerüm
Hıram-ı kebke niçe āl virür fezā-yı kafes
- 5 Huruş-ı cūş-ı neşāt añlar 'izzetī bī-ķayd
Fıgān u nāledür āgāze-i nevā-yı kafes

Mefā'ılün Fe'ılātün Mefā'ılün Fe'ılün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

56.

1 Āsār-ı haṭṭı sun'-ı bedī'ü'l-cemāl ider
Dibāce-i kitāb-ı melāḥatde iktibās

2 Ferḡān-ı cāşkı māhv ider şu'le-i kabūl
Pervāneyi semendere ehl eylemez kıyās

3 Āyine ide cevher-i tab'ımla çerh anı
Şemsir-i āfitābı ser-ā-pā tutarsa pās

Mef'ulü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün
(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

HARFÜ'Ş-ŞİN

57.

1 Serinde sāye-i perr-i hümā zülf-i siyāh olmaş
Serir-i mülk-i hüsne şeh-levendümpādişāh olmaş

2 Hemān bir ben degül ümmid-i pā-būsūnda üftāden
Yolūnda niçeler yıllarıcānā hāk-i rāh olmaş

3 Degüldür sine-i pür-şerha-i şad çak'itig-ı ğam
Şehid-i miñnetem hāk-i mezārum pür-giyāh olmaş

4 Düşen cāfv eylemekdür hüsni hulk u meşreb-i hüsne
Tutalum cāşık-ı şuride pür-cürm ü günāh olmaş

5 Doyar mı seyl-i tufān cūş-ı eşk-i berk-reftāra
Tutalum 'izzetī ā'dā yolūnda seng-i rāh olmaş

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

4 b) pür-cürm ü : pür-cürm M. Ü .

5 b) yolūnda : yolumda Ü.

58.

1 Nigeh ki bezm-i temāşāda mest olup kalmış
Kemend-i turraların pāy-ı pest olup kalmış

2 Terahhum it ki reh-i intizāda cūşşāk
Misāl-i naķş-ı kadem cümle pest olup kalmış

13/a

3 Haber alındı gönül fikr-i rüy-ı müyünla
Diyār-ı Çine düşüp büt-perest olup kalmış

Mefā'ılün Fe'ılātün Mefā'ılün Fe'ılün
(. - . - / . . - - / . - . - / . - -)

HARFİ'S-ŞAD

59.

1 Cūş ider andıkça l alün bu dil-i divāne rakş
Gāh olur kim neşve-i mey itdürür mest āne rakş

2 Şem'ı-bezm-i caşķ gül-rüyüm ki şevkından ider
Şu'le-i cān-sūzum üzre bülbül ü pervāne rakş

3 Nagme vü āheng-i bā-kānūna minnet eylemez
Nāle-i zencīr ile eyler dil-i divāne rakş

4 Vācizā inşāf it bu şekl ü bu endām ile
Hiç düşer mi söfi-i sālūs-ı bī-iz'āna rakş

5 Dest būsūnla müşerrefdür safā senden nola
Dest-i sākide iderse şu'le-veş peymāne rakş

6 Şübhe yokdur itdürür bu ş'ir-i mürķş 'izzeti
Pāy-kūpān dest-efşān zümre-i yārāna rakş

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

HARFİ Z-ZÂD

60.

- 1 Hâşılı bir cāy-ı zahm-ı taze peydā itmedür
Sīne-i şad-çākīme bihbūd merhemden ğarāz
- 2 Cilve-ger her zerrede baksañ cemāl-i āfitāb
Hep temāşā-yı cemālūndür bu ʿālemden ğarāz
- 3 Zāt-ı bī-hem-tā kemālin ʿāleme işʿārdur
Pāy-i tāvūs u gül-i pür-hār u hurremden ğarāz
- 4 Sen mukayyed olma bir sūz u gūdāz izhārıdur
Āsitānuñda bu āh u çeşm-i pür-nemden ğarāz
- Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)
-

HARFİİ' L-FĀ'

61

- 1 Nev-rūz iriřdi oldu hevā-yı çemen laṭīf
Gül nāzūk ü benefşe muṭarrā semen laṭīf
- 2 Gör luṭfunı hevā-yı bahāruñ k'olur bu dem
Oldukça cūy-ı mevc-zen ü pūr-řiken laṭīf
- 3 Bir nūr-ı mahz mihr-i melāhatdür ol güzel
Bir şöyle diyicek yeri yok cümleten laṭīf
- 4 Endām-ı nāzūki olur āzāde olsa da
Tār-ı şocā'-ı mihr ile bir pīrehen laṭīf
- 5 Ânā sezā kabā olamaz yine 'izzeti
Olsa ne denlū berk-i gül ü yāsemen laṭīf

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

5 a) ânā : eger Ū.

HARFİ' L-KAF

62.

13/b

- 1 Ney gibi nâlem bu bezm-i ğamda hem-âheng-i c'aşk
Târ-ı eşkümlle kad-i ham-geşte ise çeng-i c'aşk
- 2 Z'âf u derdiyle tenüm oldu çü târ-ı z'âferân
Hep ser-â-pây-ı vücûdumda nümâyân reng-i c'aşk
- 3 Tutalım dermân bulurmuş sen Mesihâ derdine
Kor mı zinde c'âşık-ı bî-çâreyi hiç neng-i c'aşk
- 4 Dâmen-i şem'î yakar pervâneye âteş düşer
Böyledür âyîn-i âteş-bâzî vü nîreng-i c'aşk
- 5 c'âşık u m'âşûkî i'câz-ı mahabbet gösterür
Bu tehî yektâ hum-ı c'âlemde reng-â-reng-i c'aşk
- 6 Sad şehîd-i ârzu her kûşesinde huftedür
Kerbetâ-yı sînede olmuş meger kim ceng-i c'aşk

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

1 a) aheng-i c'aşk : aheng-i çeng M.

63.

- 1 Şevke getürdü gönümi cünbüş-i rüzgār-ı aşk
Cüş u hurüşa geldi yine yem-i bî-kenār-ı aşk
- 2 Çehre-i zâferāniye bakma şafā-yı kalbi gör
Reng-i nazānda gösterür kendüyi nev-bahār-ı aşk
- 3 Dāmen-i pāre ırgürürmiş anı rüzgārıa
Kalmaz imiş meger ki yābānda hāk-sār-ı aşk
- 4 Kuyūna varsa da rakīb(i) görür iltifātınū
Eglenmez imiş meger derd ile bî-karār-ı aşk
- 5 Ol ki mihekk-i şu'leye gelmeye nā-kabūldür
Böyledür ayīn-i mahabbet izzeti ayār-ı aşk

Müfte'ılün Mefā'ılün Müfte'ılün Mefā'ılün
(- . . - / . - . - / - . . - / . - . -)

4 a) rakibi : rakib M, Ü.

HARFİ'L-KAF

64.

- 1 Dāğlarla nev-be-nev bu çeşm-i zārı seyr idün
Deşt-i miñnetde açılmış iāle-zārı seyr idün
- 2 Kākül-i pür-ham yaraşmış kāmēt-i mevzūnuna
Nahl-ı gülde açılan zūlf-i nigārı seyr idün
- 3 Bād-ı gamla dilden eksik olmaz aslā iztīrāb
Cūş-ı deryā-yı belā-yı bī-kenārı seyr idün
- 4 Şāhid-i maḫsūda nergiz olmadı vuşlat naşīb
Baht-ı bī-hem-vār u dehr-i bī-medārı seyr idün
- 5 İzzeti'arż eyleyüp yārāna bu ş iri didum
Nāle-i cām-ı dil-i pür-inkisārı seyr idün

Fā'īlātun Fā'īlātun Fā'īlātun Fā'īlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

4 b) hem-vār : hem-vāre Ü.

65.

14/a

1 Kaldun̄ bizumle bir gice hem-deklük eyledun̄
İut̄f itdun̄ ey perī yine ādemlük eyledun̄

2 Bil kadrini zemāndur eyā rind bāde-nuş
Devlet-serāy-ı mey-gedede Cemlük eyledun̄

3 Rāhat-resān olup dil-i mecrūh-ı firķate
Ey zahm-ı tāze yāreme merhemlük eyledun̄

4 Mahv eyledun̄ vücūdunı şevk-ı cemaline
Ey dil ol āfitābuma şenemlük eyledun̄

5 Mülk-ı sūhanda nāmūnı söyletdun̄ 'İzzetī
Ahsente zūr-ı tab'ūnā Rüstemlük eyledun̄

Mer'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

66.

- 1 Dem-i tegāfūl o peykānuñı ve şivelerün
Tebessüm-i nıgeh-āşınā girişmelerün
- 2 Cihānı mest-i temāşā-yı hoş-hıram itdün
Nedür çıkup ser-i bāzārdā bu cilvelerün
- 3 Hezār ‹aşıklı bir güne eyler aşüfte
Bu tarz-ı haş bu ğayr-ı mükerrer cişvelerün
- 4 Çü āfitāb-ı süveydā olurdı çeşm-i nūr
Olaydı tāb-ı hayāl -i güşād tügmeierün
- 5 Hezār pāreledi yuregini ğonçelerün
Bu sūz-nāk nevālar bu şūh nağmelerün
- Mefā'ılün Fe'ilatün Meřā'ılün Fe'ılün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)
-

67.

1 Kenār-ı cūda dūşmiş āba caksı kadd-ı canānūñ
Çıkarmış naķşını ol serv-ı gül-endām-ı tūbānūñ

2 Güzellenmiş o tırl-ı nev-nihāl-ı bāğ-iānşimdi
‘Aceb a‘lālīgın söylerier ol serv-ı dil-ārānūñ

3 Hayāl-ı l al ü zūlfūñle gönül müşk-büy-ı şirindür
Nigar istān-ı Çin eyler dil-ı uşşakı hicrānūñ

4 Giribān çāk olur āyinelerde naķş-ı maķbūlūñ
Temāşaya eyledükçe sūret-ı çāk-ı giribānūñ

5 Hayāl-ı turralarla şişe-ı dil bir peri-hāne
‘Aceb şekle kōdı bī-çāreyi zūlf-ı perişānūñ

Mefā‘ilūñ Merā‘ilūñ Merā‘ilūñ Merā‘ilūñ

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

68.

14/b

1

Kola alındı hele şad hezār nāz iderek
O bāz-ı ser-keşi rām eyledüm niyāz iderek

2

Çekilse karilemüz kible-gāh-ı c'uşşāka
Deryā-yı nāleleri nağme-i hicāz iderek

3

Küşād itdi murād üzre rüzgār hele
Der-i ümmīdi gehī bend ü geh bāz iderek

4

Harāb eyledi Tatar-ı çeşm-i bī-rahmı
Memālik-i dil -i c'uşşāka Tür̄k ü Tāz iderek

5

Kemān-ı kaddimī üstād-ı kār-hāne-i c'aşq
Bu piç ü tāba kodı tāb-ı dāda sāz iderek

6

Devirdi c'āleme ser-i mahabbeti nā-ehl
Gönül didikleri Mecnūna keşf-i rāz iderek

7

Murādına irüşür her kes c'izzeti ahır
Niyāz-ı der-geh-i Bārī-i bī-niyāz iderek

Mefāc'ilün Fe'c'ilātün Mefāc'ilün Fe'c'ilün

(. - . - / . - - / . - . - / . . -)

69.

- 1 Cānā helāk-i ğamze-i fettānuñum senūñ
 Aşüfte hāl-i zülf-i perişānuñum senūñ
- 2 Maħrūm-ı luṭfuñ eylemeyen hāk-sārīde
 Kemter ğubār-ı dest-i bed- emānuñum senūñ
- 3 Bir şu'leyem ki görmemişem āb-ı vuşlatı
 Sūzān-ı bād-ı dāmen-i hicrānuñum senūñ
- 4 Mānend-i sāye-bende düşüp hāk-pāyüne
 Dūnbāle pūy-ı serv-i hırāmānuñum senūñ
- 5 Lāyık görüp bu ş'iri felek dirse 'İzzetī
 Ahsente-h^van rütbe-i 'irfānuñum senūñ
- Mef'ulü Fa'ilatü Mefā'ilü Fa'ilün
 (- - . / - . - . / . - - . / - . -)

70.

- 1 Şarı lup rakīb-i dīve yine merhabālar itdūñ
 Koya ey perī-i bed-hū bize çok cefalar itdūñ
- 2 Hoşuñā gelüp hevāsı bu şeb ey hezar gül-şen
 Dolaşup benefşe-zarı ne güzel nevalar itdūñ
- 3 Nedür ey sipihr selisūñ bu yukardan aşınalık
 Bizi tut ki şern-sar-ı niç am u cātalar itdūñ
- Mütefa'ilün Fe'ulün Mütefa'ilün Fe'ulün
 (. . - . - / . - - / . . - . - / . - -)

3 b) bizi : buna M.

HARFÎ'L-LÂM

71.

1 Âhıyla çarhı şuc̣le nihād eyledün gönül
Vār ise çin-i zülfini yād eyledün gönül

15/a 2 Dün̄yā-yı hile-bāza der-i rāz-ı c̣aşkuñu
Bu şeş-der-i belāda güşād eyledün gönül

3 Bir kerre döndi bakdı mı hūbān-ı hod-fürüş
Kālā-yı rüy-ı zerdī mezād eyledün gönül

4 Namun̄ añıldı c̣aşk ile çün Kays u Kūh-ken
Şimdi cihānda sen de bir ād eyledün gönül

5 Dillerde c̣izzetiyi idüp dāstān-ı c̣aşk
Bazar-ı c̣aşk-ı Kaysı kesād eyledün gönül

Mef̄c̄ülü Fā'ılātü Me fā'ılü Fā'ılün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

72.

1 Mānend-i cām-ı Cem ola ser-tā-ser-i hayāl
Leb-ber-leb-i cemālūn olan sāgar-ı hayāl

2 Mānend-i āfitāb o da lebriz-i nūr olur
Ayīne-vār rüyūn olan peyker-i hayāl

3 Çün hāverān-ı tē^cne-zen-i mihr+bān ola
Amed = şud-hayālūn ile kişver-i hayāl

4 İrmez hevā-yı küngüre-i bām hüsnüne
Ger şū^cle-i nigāhdan olsa per-i hayāl

5 Tāb-ı cemāl-i hüsn-i cihān-suza dökmege
Yākut-ı āb-dār gerek cevher-i hayāl

6 Nāzūkligini fikr iderek oldı 'izzetī
Bir dil-rūbāda şahid-i nāzūk-ter-i hayāl

Mef'ulü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün
(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

HARFÜ'L-MİM

73.

- 1 Perişan olurum zülf-i perişanun hayal itsem
Gider çaklum o cādū çeşm-i fettānūn hayal itsem
- 2 Deler bağrum geçirsem hātıramdan tır-i müjgānūn
Kıyametler kopar kadd-i hıramānūn hayal itsem
- 3 Olur bir mäh-i tabān cilve-ger her katre eşkümde
Dem-i hicrānda gāhī rüy-i rahşānūn hayal itsem
- 4 Çü nahl-i tavr-i hāmem maṭla'-ı nūr-ı cemāl eyler
Yazarken vaşf-ı pākūn rüy-i handānūn hayal itsem
- 5 Ne mümkün hāl-i zārūm saña mektub ile bildürmek
Yanar nāme elümde sūz-ı hicrānūn hayal itsem
- 6 Mizāc-ı nāzuña ol hadde nazük Cızzetidür kim
Beni bî-tāb ider tedbir-i dermānūn hayal itsem

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

4 b) yazarken : yazar M.

5 b) nāme : hāme M.

74.

15/b

- 1 Harāb-i 'aşk pür-nireng ü sad efsānedür gön̄lüm
Niçe gencineye rû-puş olan vîrānedür gön̄lüm
- 2 Hezārān sûret-i zibā-yı ümmid anda nakş olmaş
Diyār-ı ārzuda tut ki bir büt-hānedür gön̄lüm
- 3 İder fikr-i rahuñla külbe-i ahzānumı rüşen
Şeb istān-ı ğama hem şu'le hem pervānedür gön̄lüm
- 4 Gelür çekmiş niyām-ı sineden tiḡ āteş-i ahı
Şavul rāhından ey dehr-i deni mestānedür gön̄lüm
- 5 Çıkarmış başdan sevdā-yı zülfî 'izzeti şindi
Harāb-ı āb u miñnetde olur divānedür gön̄lüm
- Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)
-

75.

- 1 Meftûn-ı çeşm-i haste-i merd-efgenûn olım
Kurbân-ı dest ü bâzû-yı hançer-zenûn olım
- 2 Mecnûn-ı vahşiyâne nigâh-ı tegâfûlûn
Divâne nakş-ı sünbül-i Leylî-tenûn olım
- 3 Ser-pâ bürehne beste-i zencir ü sine-çak
Ser der-hevâ-yı turra-i cādû-fenûn olım
- 4 Ser-tâ kadem-figende-i endâm-ı nâzükûn
Hayrân-ı nakş-ı kaddü ruh u gerdenu olım
- 5 Efigende vü fütâde reh-i intizârda
Ümmid-var dest-res-i dâmenûn olım
- 6 Bi-ih̄tiyâr cünbiş-i mestî nümâyışûn
Hem sine çak-çaki- i pîr âhenûn olım
- 7 Ah̄sente-h̄vân-ı tab^c-ı gâzel-h̄vânûn izzetî
Çün andelib-i nağme-zen-i gül-şenûn olım

Mef'ulü Fâ'ilatü Mefâ'ilü Fâ'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

76.

- 1 Bahārdurgelinüz şubḥ-dem şabūḥ idelüm
Riyā-yı bī-mezeye tevbe-i nasūḥ idelüm
- 2 Bu dem ki mevsim-i tūfān-ı şād-mānidür
Hayāt-ı yek-demeyi reşk-i cömr-i Nūḥ idelüm
- 3 Nefes-i nefes bu kıyāmet bahār-ı hurremde
Hayāt-ı taze bulup kesb-i taze rūḥ idelüm
- 4 Misāl-i lāle degül biz de açılup bī-bāk
Nesim-i büy-ı meyi māye-i fütūḥ idelüm
- 5 Şalā-yı cām idüp cays u nūşa cizzetiya
Nidā-yı ان على عشره الصبح idelüm

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

77.

16/a

- 1 Pās-bend-i ümīddür gön̄lüm
Bir açılmaz kilīddür gön̄lüm
- 2 Meger ol çīn-i zūlfüne düşmüş
Hayliden nā-bedīddür gön̄lüm
- 3 Bāde-i cāşk gösterür pūr-hūn
Bir habāb-ı sepīddür gön̄lüm
- 4 Bād-ı zūlfünle pūr-hevā güyā
Sāye-i nahl-ı bīddür gön̄lüm
- 5 Dāğ dāğ olsa c'izzeti ne c'aceb
Pīr-i cāşka mūrīddür gön̄lüm

Fe'cīlātūn Mefā'cīlūn Fe'cīlūn
(. . - - / . - . - / . . -)

- 1 Şeb-i firâkdür âh-ı hazîne başlayalum
Figâne kalmayacak tâb/enîne başlayalum
- 2 Dükendi kıssa-i Mecnûn u Kuh-ken şimdi
Hikâyet-i dil-i gam,hem-nişîne başlayalum
- 3 Nizâm-ı hâl-i perîşâne tâbuñı bu melâl
Sürür-ı nazm-ı güşâde-zemîne başlayalum
- 4 Sipihre rencişüm çukde-i derûn olsun
Girih-küşâyi-i çîn-i cebîne başlayalum
- 5 Çü güdegân sebak olup rûsum-ı dünyâdan
Varak şumârı-i sipâresine başlayalum
- 6 Tevekkül ehline tûl-i emel meşakkatdûr
O kâr-ı bi-hudeyi izzetiye başlayalum

Mefâ'ılün Fe'ilatün Mefâ'ılün Fe'ılün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

-
- 3 a) melâl : hilâl Ü.
4 a) sipihre : sipihr-i Ü.

79.

- 1 Ne dem ki āh-ı cihān-sūzı şu^cle-tāb iderüm
Bu heft lücceyi reşk-āver-i serāb iderüm
- 2 Dükendi ağlamadan eşk ü yār rahm itmez
O yok bu yok ben kendüme ‘azāb iderüm
- 3 Teveccüh idemedüm Ka^cbe-i ferāğa dahi
Mīsāl-i kıble-nümā durma ıztırāb iderüm
- 4 Temān-ı lezzet-i nā-kāmı alup şimdi
Teveccüh eylese dünyādan ictināb iderüm
- 5 Ricāyet-i edeb-i za^cf-ı ‘aşk vār yohsa
Bir āh-ı serdle ‘ālemleri harāb iderüm

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

80.

16/b

1 Baht-ı siyehüm tali'-i firūze degüşmem
Pâyiz-i kühen nakşum; nev-rūza degüşmem

2 Ol āteş-i efrūhte-i dāmen-i caşķum
Kemter şererüm duzah-ı pür-sūza degüşmem

3 Dāğ-ı siyeh-i lāle-i deşt-i ğam-ı caşķı
Āyine-i hurşid-i dil-efrūze degüşmem

4 Nāhun-zān-ı firķat-ı cān-ġahmā; cānā
Sad ġanze-ı meh-rū-yı ciger-dūza degüşmem

Mef'ulü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

2 b) Sad ġanze-ı meh-rū-yı ciger-dūza degişmem M.

81.

1 Ğark-āb-ı ešk-i dīde-i ḥasret, güzīn benem
Lebriz-i āteşin nefes-i vāpesin benem

2 Feryād u āh u nāleden olım hemişe dūr
Hemzād-ı girye-tev'em āh u enin benem

3 Her miḥnetin ḥavāle ider baña ākıbet
Gūyā tesellī-yi dil-i çarḥ-ı berin benem

4 Erbāb-ı tab' -ı nazmuma reşk eyler'izzeti
Şimdi cihānda şā'ir-i sihr-āferin benem

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

82.

1 Ser-tā-be-pā-yı şu'le-i cān-süz-ı ḥasretem
Makbūl-ı bār-gāh-ı celāl-i maḥabbetem

2 Ḥayran-ı çeşm-i bi-hude -i bi-günāh-ı caşk
Kurbān-ı dest ü hançer-i āteş-ṭabī'atem

3 مَفْتُونِ اِمْتِنَانِ نَا كَسْبِ طَمَعِ دَلِ
مَجْنُونِ اَهْوَانِ نِگَاهِ كَمِ الْقَبِيْمِ

4 Rindān-ı cevr-i dehrle āzūrdeyem meger
Dest-i zemānede ser-i engüst-i ḥayretem

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

83.

1 Gül-i şad-berg vârdur gön̄lüm
Belki şad pâre vârdur gön̄lüm

2 Yâre-ber-yâre berg berg amma
Derhem-i rûzgârdur gön̄lüm

3 Çak-ber-çak yine hem derhem
Gonçe-i inkisârdur gön̄lüm

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

(. . - - / . - . - / . . -)

HARFÜ'L-NÜN

84.

17/a

1 Muğber gönül cihânda şafâ-ülfet olmasun
Tek rûzgâra zerre kadar minnet olmasun

2 Hiç olmazuz firifte va'd-i kudümüne
Biz hâk-pâye yüz sürerüz zahmet olmasun

3 Hergiz yapılmazun dil-i virân-ı ehl-i derd
Yâ Rabbî eski şehre yeni 'âdet olmasun

4 Yokdur rızâ Cenâb-ı dil-ârâda şekveye
Kimse cihânda 'âşık-ı bî-tâkat olmasun

5 Lâ-büd sitemle 'ayşini telh eyler 'izzetî
Kimse bu dehr-i dūnla hem-şehbet olmasun

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

85.

- 1 K̇alupdur ḃadeṁüz Efṙasiẏab u Cem zeṁanından
Niş̇andur ċamumuz Key-ḣüsrev ü Rüsṫem zeṁanından
- 2 Ne ċälemler ne ċays u ṅüşlar olmış bu ċâlemḋe
O demler ẏad olunsa uş̇anur Ādem zeṁanından
- 3 Ciḣana gelmemiş ç̇ün seyl̇-i eş̇k-i ç̇eş̇m-i ṗür-Tufan
Dem-i ċüş-ı teṅṅür-ı Nuh-ı ferṙüh-dem zeṁanından
- 4 Ciḣanda görmemiş nakş̇-ı ḋürüst-ı k̇amı bir kimse
Bu bir deyr-ı kühen viṙanedür Ādem zeṁanından
- 5 Degüldür Āzzeti ḣürşid-ı rahş̇ân bir ciḣan-āṙa
Asılmış ṫak-ı ç̇arha gürzdür Rüsṫem zeṁanından

Meḟā'īlün Meḟā'īlün Meḟā'īlün Meḟā'īlün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

86.

- 1 Olur 'āşık yine bir va'cde mülzem ne disün
Söyleş ilmez o perî rûyla Âdem ne disün
- 2 Vâkıf-ı rāz-ı felek müy-ı şikâf-ı hikmet
Sırr-ı ser beste-i 'âlem dahi mübhem ne disün
- 3 Bāng-i zāgānla gül-zār-ı cihān māl-ā-māl
Tûti-i pāk-edā bülbül-i hoş-dem ne disün
- 4 'Aşık-ı dil-şüde gönlünden ider şekvayı
Saña ey dil-ber-i mümtāz u müselleme ne disün
- 5 Şā'ir-ı pür-gama teklif-i suhan müşkildir
'İzzetî olmayacak hâtır-ı hurrem ne disün

Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

87.

17/b

- 1 Dāmen-i pür-hār upāre-pāreyi gül neylesün
Bu perīşān naqş-ı nā-hem-vārı sūnbül neylesün
- 2 Feyz-i cūş-ı dev-bahārından bu fażl-ı hurremün
Gonçeler çāk-ı girībān itdi bülbül neylesün
- 3 Ol civān-ı bi-nazīrūn cev-r-i bi-pāyānına
İtmesün yā 'āşık-ı şeydā tahammül neylesün
- 4 Sen de insāf eyle 'āşık yā nice olsun cūdā
Ülfet itmiş çeşm-i şühıyla teğāfül neylesün
- 5 Haṭṭ-ı sebz-i nev degül āzūrde itmiş ruḥlarūn
Düşmesün mü rüyūna bi-çāre kākūn neylesün
- 6 'İzzetiye lücce-i mey göster ey pīr-i muğān
Böyle bi-pāyān ğama bir iki hum neylesün
mdl

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
(- . - - / - . - - / - . - - / r . -)

88.

1 Reftāre gelse serv-i hīrāmān şanur gören
Güftāra gelse tūti-i hoş-h^vān şanur gören

2 Cūş eyledükçe şevk-i vişal-i cemāl-i dost
Nā-çiz-i kaṭre-i dili cummān şanur gören

3 Kūh-ı belāda mihr-i giyā-yı maḥabbetem
Bu şekel ile beni yine insān şanur gören

4 Müstagrık-ı fūrūğ-ı cemālüm çü nahl-ı Tur
Cismüm sipend-i āteş-i hicrān şanur gören

5 Ben çāk-i sine eylemüşem dest-i şevkile
Gör bi-gümānı çāk-i girīban şanur gören

Mef^cülü Fa^cilātü Mefā^cilü Fa^cilün

(- - . / - . - . / . - - . / -.-)

89.

1 Gam-ı bahrūnla seylāb-ı şirişküm pür-şitāb olsun
Yıkıldı hātīrum şinden gerü cālem harāb olsun

2 Ke cūy-ı eşküme nilüfer olsun şufle-i ḥasret
Hemān hengāme-i caşkımda tek bir āb u tāb olsun

3 Şubḥ-dem bāğa hayli revnāk-efzā oldı şebnemler
Hīrām it bāğa her bir kaṭresi bir āfitāb olsun

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

HARFÜ'L-VAV

90.

- 1 Bu p̄irlikde dime āha b̄i-ēserdür bu
 Şakın şakın güzelüm nāle-i seherdür bu
- 2 Nedür bu b̄üy-ı dil-āviz-i zülf-i p̄ür-humda
 Ne b̄üy-ı s̄ünbül-i ç̄indür ne müşk-i tehdür bu
- 3 Tabib-i fitne görüp çeşm-i d̄üz c̄uşşakı
 Dimiş ki haste-ḡi-i çeşmüne nazārdur bu
- 18/a 4 Dürüg-ı va^cde-i luṭfına olma dil-beste
 Felek didikleri bed mihr ü bed günehdür bu
- 5 Halāvet-i suhanūñ c̄izzetī pesend olunur
 Elinde h̄ame degül belki ney-şekerdür bu

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün
 (. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

HARFÜ'L-HÂ

91.

- 1 Cemâl-i bâ kemâl-i âfitâb-ı t̄al'atın görse
O yârûn̄ haste dil bir dâhi rûz-ı vuşlatın görse
- 2 Ne minnetler çeker sâkı-i dehr-i sifle pür-derdin
Bu bezmün̄ ehl-i dil bir iki cām 'işretin görse
- 3 Dem-i vuşlatda yâ Rab cānum al gösterme hicrânı
Du'â makbûl olurmuş çünki hasret hasretin görse
- 4 Muhaşşıl dağıdur neylerse eyler çok görür ânı
Felek bir iki erbâb-ı dilün̄ cem'iyetin görse
- 5 Cefâdan el çekirdi bâna gerdün̄ 'izzetî ammâ
Dil-i şüridemün̄ bir kerre hâl-i firkatın görse

Mefâ'c̄ilün Mefâ'c̄ilün Mefâ'c̄ilün Mefâ'c̄ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

3 b) hasret hasretin görse : hasretin görse Ü.

92.

1 Gören ol la^c1 ü çeşm-i zîr-i müşgin tak-ı ebrûda
Şanur Şîrîn ü Hüsrev nakş olunmuş kaşr-ı müşkûda

2 İder c^aşık seni avâre deşt-i gamda aldanma
Görinür gerçi kim ol çeşm-i cādū şekl-i ahûda

3 c^aceb mi da'ima pür-piç ü tâb olsa gisûlar
Niçe bir sūz-ı dil vardur o zülf-i c^aanberin bûda

4 Düşer Ferhād-veş kuhsāra gāhî Kays-veş deşte
Cihānda c^aşık-ı ser-geşte olmaz hergiz āsûde

5 Ne gam yersün cefā-yı gerdişinden cⁱzzeti dehrün
Bi-hamd-Lillah kadeh elde sebū-yı bāde zānūda

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

93.

- 1 Der-āgūş itdigün pehlū-yı yār-i mihribān şanma
Hayāl-i cāşık-ı şūrīdedür müy-i miyān şanma
- 2 Anılmışdur nişān-ı tīrūn olmakda dil-i şeydā
Bizi ey bī-vefā cālemde bī-nām u nişān şanma
- 3 Heme ruhsāre-i ūftāde gān hāk-pāyūndur
Dökülmüş reh-güzārında yatar berk-i hazān şanma
- 4 Kadīmi aşīnā vü hāne-zād u küçe-i dildür
Gelürse hātira gām anı cāşık mihmān şanma
- 18/b 5 Ruhi vaşfında olan ş ir-i pāk ü āb-dārūmdur
Harīm-i gül-sitānda cīzzetī āb-ı revān şanma

Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

94.

1 Sākī bir iki cām ile gel def^c-i ğam eyle
Bezm ehlini hem-hāl-i Ferīdūn u Cem eyle

2 Kāndil-i harem olmağa şayeste degildür
Bārī dili āvīze-i deyr-i şanem eyle

3 Üftādelerūn eyleme luṭf ile ferāmūş
Āñ cāşık-ı mehcūruñu ğahī kerem eyle

4 Minnet bilür üftādelerūn cevır ü cefāñı
Tek cāşık-ı şūrīdeñe cānā sitem eyle

5 Olma ğam-ı ferdāyla ālūde cihānda
cĀlemdē cĀzzetiya cays u dem eyle

Mef^cülü Mefā^cilü Mefā^cilü Fe^cülün

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

3 b) mehcūruñu : mehcūrını M.

95.

- 1 Şakınur cüşşâk dest-i bāzūy-ı dil-dārına
Yohsa kim kurbān olmaz hançer-i zer-kārına
- 2 Afitāb-ı ruz-ı haşr olsa serümde cilve-ger
İlticā itmem sipihrūn sāye-i divārına
- 3 Halka halka piç piç olsa caceb mi zülf-i yār
Sad dil-i pür-süz -ı bend olmuş anuñ her tārına
- 4 Cüş-ı envār-ı cemālinden bakılmaz rüyına
Şan şu'ā-ı mihr atılmış cāme-i zer-tārına
- 5 Būy-ı zülf ü revnağ-ı rüyın eger añdurmasa
Bāğ-ı dehrūn kim bakar gül-zār u sünbül-zārına
- 6 İt du'āyı hażret-i üstādı da'im 'İzzetī
Kalmaya maksūd-ı imrūzī ilāhī yārına
- 7 Dergehi virsün şeref hem-vāre cāh-ı devlete
Cüz'-ı bahtı 'İzzetūñ hürşīd-i pür-envārına

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

96.

1 Kim başa çıkdı turra-i ebrū kemān ile
Kim söyleşür o hançer-i Hindū zebān ile

2 Bir cūy-bārdur ki ide servi der-kenār
Kaddūn hayāli didede eşk-i revān ile

3 Bir tak kalmış ancak eser şimdi ey gönül
Māmur imiş bu deyr-i küher bir zemān ile

19/a

4 Bed-nām-ı caşk olmama çün Kays u Kūh-ken
Nāmum çıkarsa gam degül caşk-ı cūvān ile

5 Tek sen helākin eyle murād izzeti kulūn
Yolūndadur efendisün baş u cān ile

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

97.

- 1 Haç-ı leb ü zekânın cān-ı|zāra gösterme
O bedr-i hüsnî felek mäh-pāre gösterme
- 2 Medār-ı Muşhaf-ı reyḥānı haç ü hüsn-i haçun
Raķib-i bed-kış ü nā-bekāra gösterme
- 3 Sakın o zülf-i dirāz-ı canberīn müyü sakın
Bu āteşin dil-i bī-ihtiyāra gösterme
- 4 Bu caşķ şeşderidür bunda zār olan dile baķ
~~K~~oşad-ı vuslatı her hīle-kāra gösterme
- 5 Nişār-ı nakd-i pesend itmeyince ^çizzetiya
Bu biker-i fikri sakın rüzgāra gösterme
- Mefā^çilün Fe^çilātünMefā^çilün Fe^çilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)
-

98.

- 1 'Aşıkā fikr-i ruhūñ besdür bahār olmazsa da
Nālesiyle eglenür bang-i hezār olmazsa da
- 2 Sākīyā mest-i harābum şimdi hoşdur hātırım
Cām-ı leb-riz-i şarāb-ı hoş-güvār olmazsa da
- 3 Bir sıfāl olsun ğaraz bir neşve tahşil itmedür
Dür iden meclisde cām-ı zer-nigār olmazsa da
- 4 Çık ser-i kuyūnda müştakān-ı vaşla rahm kıl
Bir selāma kâ'ilüz būs u kenār olmazsa da
- 5 İztirābı fāş ider erbāb-ı 'aşkuñ rāzını
Zahm-i cān-gāh-ı mahabbet āşikār olmazsa da
- 6 Sen hemān ayrılma ardından ol āhūnuñ gönül
Bir nigāh eyler hele bārī şikār olmazsa da
- 7 Tāzedür dil-dāra'arz it 'izzeti ma'zürdur
Meyve-i ş'irūñ o denlü āb-dār olmazsa da
- Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

3 M. de yokdur

7 a) dil-dāra : dil-dār M.

99.

1 Dağlar yakdum dile bir verd-i ra'nâ 'aşkına
Şerhalar açdum tene bir serv-i bālā 'aşkına

2 Cām-ı Cem de meclisinden istemez dūr olmağa
Düşmüş ol şuh-ı cihānuñ şimdi dünya 'aşkına

3 İnkisārum alma Allāhı seversen dōstum
Gel bizi arızda hātır itme Mevlā 'aşkına

19/b

4 Cezbe-i 'aşkı ayagına götürmüş sevdüğün
'Aşk olsun Kays-ı bī-pervā-yı şeydā 'aşkına

5 Nuş-ı bādā cām-ı zehr-ālūd derdi 'izzeti
Ben de çekdüm bir cevānuñ bī-mehābā 'aşkına

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

5 a) nūş bādā : nūş bād ũ.

100.

1 Gönül Beytü'l-haremdür sūretā büt-hāne şeklinde
Harābāt ādına ma' mūredür mey-hāne şeklinde

2 Habāb-āsā görünür pür-hevā ammā münevverdür
Gönül kandil-i tāk-ı carşdur peymāne şeklinde

3 Felāṭun-dāniş oldum niçe müddet bulmadum rağbet
Gör insem vechi vardur bir zemān divāne şeklinde

4 Yine maḳbūl-i bezm-i şem' olmak hem ne mümkindür
Meges carz-ı mahabbet itse ger pervāne şeklinde

5 Açılsun 'izzeti rāh-ı ümidün merd isen sen de
Zen-i dünyāya göster kendünü mestāne şeklinde

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

101.

- 1 L âlûnle olur kelâm-ı cîşve
Zülfünle de intizâm-ı cîşve
- 2 Devr-i nıgehündâe fitne sâkî
Leb-ber-leb-i nâz câm-ı cîşve
- 3 Ey ruhları bâmâd şuhî
Vey zülf-i siyâhı şâm-ı cîşve
- 4 Hâssuñdur eyâ şeh-i melâhat
Şehr-i dile iltizâm-ı cîşve
- 5 Gamzeñ vireli cihâna şöhret
Yâd olmaz şimdi nâm-ı cîşve

Mefc̄ülü Mefâc̄ilün Feç̄ülün
(- - . / . - . - / . - -)

2 a) fitne : fitne-i M . Ü .

102.

- 1 Bu t̄ab-ı figen h̄üsnǖne vardır güzelümde
D̄amānı niçe kala o b̄i-d̄ādūn̄ elümde
- 2 Dervīş-i gedā s̄üret-i caşqum neye baksañ
Āyine-i h̄urşid-i nihāndur bağalümde
- 3 Bir güldür üm̄idüm ki çü h̄urşid-i hez̄erān
Pejmurde gül endahte-bāğ-ı emelümde
- 4 Esrār-ı haṭı aldı beni ṭ anı ko zāhid
İncitmede beni böyle zemān-ı keselümde
- 20/a 5 Ruhsārūn̄ anup ağlayarak yollara düştüm
Hep mihr-ı giyālar bite deşt ü cebelümde

Mef̄'ulü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

103.

- 1 Hamāme ile gelür yārdan haber haber üzre
Müşerse cāşık-ı zāra nola sefer sefer üzre
- 2 Cebīn-i meh-veş-i pür-hüsni resm idüp yed-i kudret
Binā-ı hüsnini tarh eylemiş kemer kemer üzre
- 3 Hemīşe tiğ-ı zen-i āh ile mukābele eyler
cAceb mi başına çekse felek siper siper üzre
- 4 Şafā-yı kalbi kim ister bununla dil-hoş itdün
Ki rüzgār bize virmese keder keder üzre
- 5 Bu semtā nola pey-revlik itse cİzzetiya biz
Bu reh-güzārda lā-büd düşer eser eser üzre

Mefācılün Fe'ılātün Mefācılün Fe'ılātün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . - -)

104.

- 1 Gönülde ister ise niçe yerde dāg̃ olsa
Elümde lāle gibi bāri bir əyāg̃ olsa
- 2 Şıķılmazuz felekün vāz̃ -ı nā-pesendinden
Ĝamıyla eglenürüz bādeye yəsāg̃ olsa
- 3 Fitil-i dāg̃-ı derūn şu^clelense şevkuñ ile
Zemān-ı devlet-i aşkuñda dil çerāg̃ olsa
- 4 Hayāl-i şūret ü ma^cnide olmasa anda
Bu köhne deyrde bir güşe-i fārāg̃ olsa
- 5 Humār derdi felek cevri miñnet-i firķat
Buña doyar mı ya pülāddan dimāg̃ olsa

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

105.

- 1 Pür olup bāde-i āliyle gümüş peymāne
Döndi bir dāne ter ü taze gül-i raenāya
- 2 Reng ü buda niçe olur seyr ider bāg' ehli
Ol siyeh sünbül-i müşgini çıkar meydāna
- 3 Kāseler içe gör gül gibi pür-neşve olup
Bakma teh kase-i la'lin kadeh ü mercāna
- 4 Nev-'arūsān-ı çemen zülf-i nigāra şimdi
Gül-i haşhaş-ı mülevvenden iderler şāne
- 5 Deşt-perverde vü azāde-i kayd 'izzetiya
Reng ü bümuz yoğ ise lāle-i monla yāne

Fe'cilātün Fe'cilātün Fe'cilātün Fe'cilün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

5 a) kayd 'izzetiya : kayd-ı bāguz. M.

106.

- 1 Ne kayd-ı dilde ne zülf-i dü-tādayuz biz de
Cünūn-ı ʿaşkla başka hevādayuz biz de
- 2 Gılā virür dile mey lezzet almı şuz zāhid
Şükür Hüdāya ki zevk u safādayuz biz de
- 3 Şikeste-beste kemān gibi kad-i ham-şüdemüzle
Sipih-r-i Zāl elinde kepādayuz biz de
- 4 Egerçi sūret-i hoş naķ-ı rūhda degülüz
Bu deyr-i köhne bir naķ-ı sādayuz biz de
- 5 Harīm-i duhter-i rez mahremüyüz ey zāhid
Esīr-i sākī gül ü mey ü badeyuz biz de
- 6 Egerçi arkası mihrābda degülseñ ʿizzetiya
Der-i Hüdāya niyāz u duʿādayuz biz de
- Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

3 a) şüdemüz : şüdemüzle M. Ü.

6 a) vezin bozuk.

5 b) gül ü : gül-rū Ü.

107.

- 1 Dem-beste vü hayrân oluruz her nîgehünde
Efsûnlı mıdır sürme-i çeşm-i siyehünde
- 2 Ey padişeh-i hüsn ğaraz bir nazaründür
Şaf şaf dizilüp durduğumuz taraf-ı rehünde
- 3 Yâ turraların sayesidür mihr-i ruhuñdan
Ya perr-i hümayûn-ı siyehdür külehünde
- 4 Tek yüz sürelüm pâyuna dâmanuna cânâ
Pâ-mâl olursak olalım cilve-gehünde
- 5 Cevr-i feleki 'izzetiya bir dahi anma
Eyyâm-ı 'adâlet-eser-i pâdişehünde

Mef'ulü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

108.

- 1 Miyān-küşāde vü nā-şüste rüy u h^vāb-zede
Henüz meclis-i düşīneden şarāb-zede
- 2 Cihānı eyledi pür-tāb āteş-i sevdā
Ol āteşim ruh u ol zülf-i pīç ü tāb-zede
- 3 Rehā bulunca neler çekdi dil o kākülden
Çü mürğ-i cān be-dehen reste vü çukāb-zede
- 4 Hemīşe girye-i ye's-i pey-ā-pey-i dil ile
Diriğ-ı nüsha-i āmalüm oldu āb-zede
- 5 Siyeh siyeh görinen hāller degüldür hep
O rüy-ı nazūke virmiş gibi niķāb-zede
- 6 Şikeste olmağa sen de bahāne istersen
Yeter saña katı cüz'ī gönül çitāb-zede

21/a

Mefā'ılün Fe'ılātün Mefā'ılün Fe'ılün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

1 a) vü Ü.de yokdur.

109.

1 Tarāvet-bahş olup feyz-i bahār eşcār-ı evrāka
Güzellendi çemenler sebz cāme düşdi āfāka

2 Hıyābān-der-hıyābān eyledi eṭrāf-ı gülzārı
Dolaşmış tāze şāh-ı yāsemenler ṭākdan ṭāka

3 Dırahtān dūş-ber-dūş u şenār u ṭāk hem-āgūş
Şarılmış bīd-i Mecnūnlar yine Leylā-i leylāka

4 Murassa^c eylemiş şebnemle tācın şāh şāh-ı gül
Gümüş halhāl olmuş cūylardan servler sāka

5 Kudūm-i mevkīb-i nev-rūz-ı sultāniye çıkmışlar
Temāşāya yine ezhār-ı gülşen cümle esvāka

6 Hevālar şöyle pūr-feyz-i ruṭubetdür bu mevsimde
Düşerler vaşf idenler kūh-ı deşti lā-būd igrāka

7 Güzellenmiş beyābān İzzetī çün serv-i āzāde
Temāşā idelüm biz de düşüp vādī-i ıtlāka

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

4 a) şāh : şāh. Ū.

110.

- 1 Yine bezm-i çemende 'ayş ü nûşa iktidâr olsa
Şalâ-yı çayş itse candelêbân nev-bahâr olsa
- 2 Mecâl olsa bun-ı her nahl-ı gülde nûş-ı şahbâya
Nesim esdükçe ezhar-ı çemen bezme nisâr olsa
- 3 Olurduk ülfet alud-telem ya munis-i şadi
Eger bir hâl üzre vuz'-ı gerdün bir karar olsa
- 4 Yine ser-mâye-i cem'iyet-i hâtırdur cuşşâka
Ne denlü zülf-i müşgin nâb-ı dilber târ ü mâr olsa

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

111.

- 1 Kim yumardı çeşmini fikr-i hayâlün olmasa
Kim bakardı 'aleme seyr-i cemâlün olmasa
- 2 Mahrem-i perde-nişinân-ı hum olmazduñ eger
Duhter-i rez ey civân-ı muğ helâlün olmasa
- 3 Hiç 'alemde nazir olmazdı saña sevdüğüm
Hâtır-ı ağıyârda nakş-ı misâlün olmasa
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

3 b) Hâtır-ı ağıyârda : Hâtır u ağıyârda Ü.

112.

21/b

1 Gelür şāyed diyü şāh-ı hayālün çeşm-i giryanā
Çıkar seyr itmege tıfl-ı sirişküm düş-ı müjgāna

2 Görenler gül konulmuş şise-i pür-ab zanneyler
Gehi düşdükçe caks-i rüy,ı ālün çeşm-i hayrāna

3 Meded za'f-ı ten-i zār u nizārum görmesün zirā
Tahammül eylemez engüst-i cānān zahm-ı dendāna

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

HARFÜ'L-YA'

113°

1 Dil-i ğam-dideye fikr-i ruh-ı dilber düşdi
Āba şān pertev-i hurşid-i münevver düşdi

2 Mest iken yār dilā ğaflet idersin yohsa
Arz-ı hāl eylemege yāre ne yerler düşdi

3 Hançer-i ğanze ile eylemez olduñ sad çāk
Nazaruñdan dil-i nā-çiziznem ahter düşdi

4 Dahı pā-beste-i zencir-i ğam-ender-ğam iken
Başuma kayd-ı ham-zülf-i muñber düşdi

5 İzzeti hayr-ı du'ā eylemesün mi pīre
Bu kadar luṭfına ihsānına mazhar düşdi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)

5 a) hayr du'ā : hayr u du'ā Ü.

114.

1 Ne dil kaldı ne germā-germī- i ʿaşk u hevā kaldı
Yerümde bir avuç hakīster-i gerd-i fenā kaldı

2 ʿAceb ülfet olundı bezm-i nūş-ā-nūş-ālemdē
Ne bir bī-gāne-i nā-āşinā ne āşinā kaldı

3 Siyeh-mestān bu bezmi niçe kerredē hem itaişdür
Ne bir peymāne-i ʿişret ne cām -i dil-küşā kaldı

4 O yār-i nükte-dāna ʿarż olundı mā-cerā bir bir
Hemān söylemedük bir iki harf-i müddeʿā kaldı

5 Eser yok Kuh-kenden Kays-ı ser-gerdān ise nā-būd
Diriğā rāh-ı ğamda cümle yārān-ı şafā kaldı

6 Hemānā ʿizzetī gör tāliʿi kim bezm-i vuşlatdan
Cigerde dāğ-ı ḥasret dilde şad zahm-ı cefā kaldı

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

(.- - - / . - - - / . - - - / . - - -)

115.

- 22/a
- 1 Aşub-ı Türk ü t̄az-nigāh-ı tegāfūli
İtdi harāb kişver-i şabr ü tahammūli
- 2 Allāh bilür kākūl-i müşgin şanmışam
Takmış meger ki başına bir dāne sūnbūli
- 3 Hākister-i fenā-yı kühen dūdman-ı caşk
Kākūl şükufte itdi nihāl-i tevekkūli
- 4 İtdün hele safāyla pā-būs-ı dil-rübā
Sürdün egerçi yerlere rüy-ı tenezzūli
- 5 Nadana şāh u berki ile izzeti şalā
Degmez bize bu gülşenün amma ki bir güli

Mef^cülü Fā^cilatü Mefā^cilü Fā^cilün

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

116.

- 1 Şevk-i rüyündür dil-i divānenün eglencesi
 Şu'le-i cān-sūzdur pervanenün eglencesi
- 2 Eglenür sevdā-yı zūlfünle gönül oldukça zār
 Nāle-i zencīrdür dīvanenün eglencesi
- 3 Yāre te'sīr eylemez feryād-ı ser-germān-ı aşk
 Na're-i bī-hüdedür mestānenün eglencesi
- 4 Çeşm-i vahşī ülfetünden iltifāt ümmīdidür
 Aşık-ı bī-kayd ü Kays efsānenün eglencesi
- 5 Gördiği mürğ-i dil ü cāna sūzülmezdür heman
 Çeşm-i şahīn-şīve-i cānanenün eglencesi

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlūn

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

117.

- 1 Aheste şabā zülf-i siyeh-tār bozuldı
Şan leşker-i pür-fitne-i Tatar bozuldı
- 2 Her halka-i çinin ki şabā açdı o zülfin
Bir kâfile-i müşg-i Hutten-bār bozuldı
- 3 Gitdi o tabib-i dil ü cān şormadı hālin
Gİtdikçe mizāc-ı dil-i bî-mār bozuldı
- 4 Cān nakdine 'uşşāk olup vaşlı metā'ın
Ağyār ile itdikleri bāzār bozuldı
- 5 Ağyār ile tenhāda reh'i luţfa düzülmiş
Gördi yine ol ğamzesi mekkār bozuldı

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

118.

1 İden Leylâ-yı gülzâr-ı cemâlün nahl-ı mevzûnı
Fezâ-yı caşkuñ itmiş Kaysı da bir bend-i Mecnûnı

2 Yağıldı kâr-zâr-ı firkatünde zahm-ı gâmdan dil
Yetişdür sâkiyâ lutf it kümeyt-i câm-ı gül-gûnı

22/b

3 Dil-i zâra ferâgat gelmemiş caşk u mahabbetden
İşitdüm yine olmuş bir cevânun şimdi meftûnı

4 Geçermiş geşt-i şahrâ ile eyyâm-ı gam-ı caşk
Begendüm hâşılı vâdî-i caşk-ı Kays-ı Mecnûn

5 Bu bezmîn câlemin evvel gelenler eylemiş ey dil
Tehî bulduq şarâb-ı şevkden biz hum-ı gerdûnı

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

5 a) bezmîn : bezmin M. Ü.

5 b) gerdûnı : ger dūdı Ü.

119.

- 1 Rüyün üzre dökülen zülf-i siyeh-müy gibi
Bağ-ı hüsnünde biten sünbül-i hoş-büy gibi
- 2 Bir hıram eylese biñ mürdeyi ihyâ ider
Görmedüm öyle kıyâmet kad-i dil-cüy gibi
- 3 Şekker-i la'1-i lebün âyine-i ruhsârûn
Söyledir aşıkı tütî-i suhan-güy gibi
- 4 Gül-i hursîd virür hâk-i mezârum amma
Dağ-ı lâleyle gelir mâh-ı siyeh-rüy gibi
- 5 *بيکره از نظر انرا خسته بارانم*
Evvelîn cür'a-i sâkî-i kadeh-şüy gibi
- 6 Ağladır aşıkı sevdâ-yı hayâlûn kaddûn
Çeşm-i pür-hûn u elem-nâke düşen müy gibi

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

120.

- 1 Çü lâle bir dile bir taze dâg yetmez mi
Bu bezm-i muhtaşara bir yağ yetmez mi
- 2 Ğaraz nümâyiş ise şeh-per-i hüma yerine
Külâh-küşede şeh-bâl-i zâğ yetmez mi
- 3 Çemende süz-ı güle candelib-i nağme-serâ
Arūs-ı cilvede tāvūs-ı bāğ yetmez mi
- 4 Harīf-i mey-keşe dünyâ kadar cefâ vü sitem
Şarāba bezm-i cihānda yasāğ yetmez mi
- 5 Ne lâzım āyine tütī-i jengitig-ı dile
Fūrūg-ı şucle-i kibrit-i zâğ yetmez mi

Mefā'ılün Fe'îââtün Mefā'ılün Fe'ılün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

121.

1 D̄ünyāyla merdānelük it eyleme d̄ünī
Bu p̄ire-zenūn olmaşasın tā ki zebūnī

2 Hiç bāde-i c̄işret umulur mı bu cihānda
Görmez misün ey dil bu tehī hum-ı nigūnī

23/a

3 Zencirine Leylā saçınūn bağlanup olmış
Her halkası bir Kays-ı dilūn dāğ-ı cünūnī

4 D̄ünyāyı helāk eyledi ey zālīm-i bī-rahm
Cellād-ı nigāhuñ ile ol ğamze-i hūnī

5 Mehtābdaki güm-reh olur sālīk-i nā-ehl
Pervāneye kīm şu c̄le ider rāh-nümūnī

6 Dil mescid-i ney itme şanem-hāne-i āmāl
Ma'mūr ide gör c̄izzetiya beyt-i derūnī

Mef'ülü Me fā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

122.

- 1 Yasāgiyle ne deñlü kaldururlarsa mey-i nābī
Yine üftāde-i bāde-i esir-i sākīyüz sōfī
- 2 Tārīk-i Hākda yüz fīre derūn ehl-i hevā şanma
Hākīkat ehliyüz nūr-ı cemāl cüşşākīyüz sōfī
- 3 Güm oldı şanma bir kaç gün nihān olduksa çeşmünden
Türāb olsak da yine bir cihetden bākīyüz sōfī
- 4 Elest cālemlerinden dem ururmuş vāciz-i kürsī
Öbezmün tā ezelden biz dahi müştākīyüz sōfī
- Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

123.

- 1 Nigāh itmez tegāfülde degīldür gerçi dil-h vāhī
Düşer hançer elinden gamze-i pür-mestinün gāhī
- 2 Cihāna cālem cālem fitne vü aşublar şaldun
Unutduñ mı ayā bī-rahm kāfir yehsa Allāhı
- 3 Yeter ikbāl-i pīr-i mey-fürüş-ı devlet-i mestī
Harābāt ehli neyler ser-i hoşı devlet ü cāhı
- 4 Hayālüm süst gönlüm nā-dürüst cāklum perişāndur
cAceb mi sözlerüm ser-cümle olsa cīzzetī vāhī
- Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün Mefācīlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

2 b) unutduñ mı : او نندکر کون M. U.

124.

- 1 Dilün ki mihr-i mahabbetde āb u tābı dükendi
Şu bezm-i pür-kesele döndi kim şarābı dükendi
- 2 Gam-ı firāqla bî-çāre ne olduğın bilmez
Bu şeb ki haste dil-i zāruñ iştirābı dükendi
- 3 Bu bezm-i dürd-keşānda neşat ümmidine düşme
Hum-ı sipihr-i nigūnuñ şarāba nābı dükendi
- 4 Reh-i niyazda sarf itmege sirişk mi kaldı
Şu rāh-ı reh gibidür çeşm-i ter ki ābı dükendi

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

-
- 2 a) bilmez : bildüm Ü.
3 a) dürd : der Ü.
3 b) şarāb-ı : şarābı M. Ü.

MÜREDAT Fİ'T-TÜRKİ

25/a

1

Dil-rübādan bize hiç mihr ü mahabbet mi gelür
Öyle hercāyiden 'uṣṣāka hakīkat mi gelür

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

2

Ne cigerde yare-i ğam ne gönülde dāğ olsun
Ko bu kaleb-i pür-āşubda biraz ferāğ olsun

Mütefā'īlün Fe'ülün Mütefā'īlün Fe'ülün
(. . - . - / . - - / . . - . - / . - -)

3

İz̄tırāba düşme gel el virmediyse ruzgār
Ādemün gönlü muḥaṣṣāl 'izzeti deryā gerek

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

4

Yine āşufte-ğī- i zülf-i dil-ārāda mısın
Dahı sen ey dil-i dīvāne o sevdāda mısın

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

5

Āmadun dil-hasteyi bir kerre büy-ı zülfle
Böyle mi yoklar sabā hiç āşınalar birbirin

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

25/b

6 Ko kalsun dil ser-i zülfünde gördükçe bizi yād it
Saña ey şeh-süvār-ı nāz bizden yādigār olsun

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

7 Cihānı neşve-i l'āl-i leb-i mey-gūnı mest eyler
Bu naķş-ı dil-pesendi ādemi sūret-perest eyler

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

8 Nazīrimü meger āyine-i felekde görem
Çü tütī-i kafesidür vatan ğarībem ben

Mefā'īlün Fe'īlātün Mefā'īlün Fe'īlün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

9 Bī-cā gelür baña hele evzā' -ı kā'ināt
Feryād-ı zāğ u kaķkaha-i tütī-i kafes

Mef'ulü Fa'īlātü Mefā'īlü Fa'īlün
(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

10 Gerçi sūzān olur kendi de ammā şem'ī
Hele pervānede bir kerre der-āgūş eyler

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün
(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

2) Mükerrer yazılmış M.

- 11 Peyāmı makdem-i haṭṭ-i izārdan götürür
Haṭ-ı lebün haberi sebze-zārdan götürür
 Mefā'ılün Fe'ilātün Mefā'ılün Fe'ilün
 (. - . - / . . - - / . - . - / . . -)
- 12 O gül-ruh ḥasretiyle dā'imā kan ağlarum ğamdan
 'Aceb mi ğonçeler peydā olursa āb-ı dīdemden
 Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
 (. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)
- 13 Almağa mürġ-i dil-i cuşşakı çok nāz eyleme
 Şāh-bāzum evc-i istignāda pervāz eyleme
 Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün
 (- . - - / - . - - / - . - - / - . -)
- 14 Doluşup rişte-i cān kākül-i canber-bāra
 Döndi ol zūlf-i siyeh sūnbül-i ğisū-dāra
 Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün
 (. . - - / . . - - / . . - - / . . -)
- 26(a) 15 Hışm ile gelme sine-i şad pāre üstüne
 Bir yāre dahi urma meded yāre üstüne
 Mef'ülü Fa'ilātü Mefā'ilü Fa'ilün
 (- - . / - . - . / . - - . / - . -)
- 16 O çeşm-i nīm-mestün ebrū-yı hoş-peyker altında
 Ser-i şahin-i h^vāb-ālūdedür ğuyā per altında
 Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
 (. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

- 17 Öpmedün sâkî-yi tannâzûn ruh-ı zibâsını
Kokmaduk bu gülşenün biz bir gül-i ra'nâsını

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

- 18 Dildür düşen ol turra-i tarrâra egerçi
Ben hasteyem ammâ çekecek yine belâ nı

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fecûlün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

- 19 Kalduk yine biz ey gam-ı dirîne senünle
Yarân-ı şafâ seyr-i çemen-zâra çekildi

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fecûlün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

- 20 Kalmadı tab ü tuvân bâr-i girân-ı hicrüne
Nev-civanum miñnet-i Caşkuñ beni pîr eyledi

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

- 21 Bu encümen-gehî pür-fitnenün hevâsına uy
Mîsâl-i şem'î zebân geh dirâz u geh kûteh

Mefâ'îlün Fecîlâtün Mefâ'îlün Fecîlün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

- 22 Miyan-ı l'ubetiyâne çıkup görünmez o mâh
Benüm bu bâzî-i devletde tâli'îm yokdur

Mefâ'îlün Fecîlâtün Mefâ'îlün Fecîlün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

23 Havālar sūnbūli şahrālar olmış sebz ü pür-zīnet
Müferrihdür zemīn ü āsumān ʿālem güzellenmiş

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

24 Bir gül için āvāre-i ʿaşkam ki cihānda
Hürşid olur mihr-i giyā feh-güzerümden

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün
(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

26/b

25 Nā-ümidī gelmesün düşdükse ʿaşka hātıra
Āşinā-yı lücce-i ʿummān-ı bī-pervā gerek

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

26 Tegāfül-i nigeḥ-i nāzdan emān bulanam
Niyāz itmege dil-dāruma zemān bulanam

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
(. - . - / . . - - / . - . - / . . -)

27 Dür-i maḫşūd girmez deste bu deryā-yı bī-bende
Sadef perverde olmaz böyle pür-āşub kulzümde

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

28 Beni divāne itdi başdan mergüle-i zülfün
Yine bir naḳṣ-ı taze bağladum zencir uşulünde

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

29 Samed-güyan gönülde naḳṣ-bend-i şuretündür hep
A kâfir Ka'beler büt-hâne oldu devr-i hüsnünde

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

30 Remed merdümleürüm garkâb-ı deryâ-yı sirişk itdi
Kenâr-ı derde atdı baḥr-ı miḥnet bir iki merdi

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

31 Neşât ümmidin itme köhne resm-i bezm-i 'âlemde
Şarâb-ı şevk umma 'izzetî bu ser-nigün humda

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün
(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

28 ve 29 M.de yokdur

RUBĀ 'İYYĀT

(x) رباعی در نعت رسول محترم صلی الله تعالی علیه وسلم
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ^{1.}

1/b

Ey besmele-i nüsha-i kevn-i dünyā
 Vey zāt-ı şerifi rahmet-i her dü serā
 Ben kanda senā-yı vaşf-ı pākūn kanda
 Ey mazhar-ı kurb-ı **قَابِ قَوْسِینَ** Hudā

27/a

^{2.}
 Vaḥşet-geh-i dilde sen vaṭan kıl Yā-Rab
 Ol deyri de çün beyt-i kühen kıl Yā-Rab
 Bir didem olursa kaşr-ı mäh-ı Ken'an
 Bir didemi de Beyt-i Hazen kıl Yā-Rab

3.

'Uşşakūn idüp katline ey ğanze şitāb
 Tiġ-ı niġehe bī-hūde virme hışm-āb
 Besdür bizi öldürmege zahmet çekme
 Sım-āb-ı tekellümden akan zehr-i citāb

4.

Hicrān elemiyle ey büt-i hūr-lika
 Hün-āb-ı dü çeşmüm oldu hem-çün deryā
 Ğark-āb-ı sirişk-i ḥasret oldum rahm it
 Ahır nefesümde ah itdürme baña

5.

Gördükde ol yarı ğayr ile des-be-dest
 Şevk-i dili cām-ı ğayret eyledi mest
 Ah-ı dil olup 'ilm-keş fevc-i sirişk
 Elbette ider şaf, şekibayı şikest

Başlık (x) : **م. رباعی در نعت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم**
 1/c) pākūn : pāklük M. Ü .

6.

Cām-ı dile şafvet-i fenā vir Yā-Rab
 Hākīster-i derdünle cilā vir Yā-Rab
 Virsün nefes-i pīr bile aña keder
 Āyinemüze şöyle şafā vir Yā-Rab

7.

Sākī kadehi numūne-i hursīd it
 Ya'ni bu gedāyı hem-ser-i Cemşid it
 Bir hande-i iltifāt-āmizün eyle
 Dāman-ı niyāzı pūr-gül-i ümmid it

8.

27/b

Nūh sitemüm sirişk Tufānumdur
 Eyyüb ğamum şekīb dermānumdur
 Leb teşne-i zülāl-i vuşlata şad ümmid
 Cān-dāde-i Kerbelā-yı hırmandur

9.

Bir şāh-süvār-ı mülket-i nāzum var
 Bir serv-i gül-endām u ser-efrāzum var
 Yetmez mi baña devlet-i caşkuında bu kim
 Bir sencileyün dilber-i mümtāzum var

10.

Gör kevkeb-i tāli'im ne bi-nūr olur
 Bir aks-i murād-ı dil-i rencūr olur
 Elmās-ı cerāhatümde nāsūr olur
 Mey çeşmüme gelse didem engūr olur

7 b) gedāyı : gedānu Ū.

8 a) Tufānumdur : Tufāndur M.

11.

Gülzār-ı ruḥında irişüp köhne bahār
 Bozdı zīb-i cemālini haṭṭ-ı ḡaddār
 Ahın alarak bir iki bi-çārelerān
 Āyine-i ruhsārını tutdı jengār

12.

Virdük sitem-isipihr-i ḡaddāra karar
 Virmez bize gerçi her giz ārām ü karar
 Haşāküz kim fütāde-i girdābuz
 Güçdür bize şimden görü ümmid-i kenār

13.

Ey Cukde-i dil heva-yı vaşl-ı maḡşūd
 Vey rāh-rev-i semt-i şeh̄r bend-i şühūd
 Bir hū ile maḡv eyle vücūdun çü habāb
 Erbab-ı fenāda budur isbāt-ı vücūd

14.

Sāki-i sipihr-i dūn u ārā-pesend
 Aşlā bilemez nedür cihānda rūhand
 Ben mest-i harāba behre virmez herḡiz
 Bir cām-ı tehiye de olursam hursend

15.

Püyende-i vādī-i fenā-yı caşkuz
 Lebbeyk-i güzārān -ı nidā-yı caşkuz
 Bī-hūde fiḡān eylemazüz hemçü ceres
 Biz bu'l-hevesāne reh-nümā-yı caşkuz

16.

Hercâyiligi o dil-rübâdan gördük
 Her miñneti yâr-i bi-vefâdan gördük
 Hiç kimseye yâr olma 'âlemde ki biz
 Her cevr ki gördük aşınâdan gördük

17.

Hep bad-ı hevâya gitdi tac ü tahtum
 Hep âteş-i Caşka yandı baht u rahtum
 Annâ başuma koparsa da rüst-a-hîz
 Açmaz gözünü h^vâb-ı siyehden bahtum

18.

Endüh-ı zemâne h^vâr u zâr itdi beni
 Bazîçe-i dest-i rûzgâr itdi beni
 Baş-âveri-yi tevbe mey-i gül-reng
 Hasret-keş-i evkât-ı humâr itdi beni

19.

Şadî-yi huşul-i mahtub-ı dil bilmem
 Hiç kendümi maksûduma nâ'il bilmem
 Deryâ-yı muhîtt-i hasretem kim her giz
 Emvâc mı hem-pehlü-yi sâhil bilmem

20.

Gel haste dilün derdine dermân kıl gel
 Gel eşk-i dü çeşm-i hûn-feşânımsın gel
 Gör derd-i gamun ne şekle kodı beni gör
 Gel kandesia ey tabib-i cân u dil gel

21.

28/b

ʕaşk itdükde dili kitāb-ı āmāl
 Harf-i ğamiyle itdi anı māl-ā-māl
 Dībāçe-i zaġferān rengünde
 Gösterdi niçe berāʕat-i istihlāl

22.

Bir dilde ki renc-i ʕaşk peydā olsa
 Tadbir idemez aña Mesihā olsa
 Kor mı anı zinde ğayret-i hem-derdān
 Rencur-ı mihnete müdāvā olsa

23.

Şermende-i lutf-ı dehr-i nā-dān olman
 Hābiş-ker-i ihsān-ı le'imān olman
 Müstāġniyem şu hadde kim gerdūndan
 Lū-lū yaġsa güşāde dāmān olman

24.

Pervāne-i şuʕle temennā olaman
 Fer mān-ber-i çarh-ı kine hümā olaman
 Hāsıl bu ki nā-dān-ı deni perverde
 Ben mürtekib-i müdārā olaman

25.

Her didede hūn-ı cūşān olmaz
 Her dil ğam-ı ʕaşk ile huruşān olmaz
 Her hūn-ı ciger terbiyet-i l_āl itmez
 Her seng-i siyah l_āl-i rahşān olmaz

21 c) zaġferān : zaʕferān. Ü.

26.

Sāmān-ı cihān bi-sebāt u fānī
 Bir küşe-i çeşme olmaya erzānī
 Şad cömr-i dirāz Hāzret-i Hızr olsun
 İstīgnā-yı Sikenderün kurbānı

27.

29/a

H^vāhiş-gerün olmadur murād-ı cüşşāk
 Yohsa çekmez gamı ehl-i āzār-ı firāk
 Mānī-i hayāl ü levha-i dil var iken
 ‘Aşık olamaz visāl-i yāre müştāk

28.

Ey tāk-ı celālī çarh ile hem-āgüş
 Cārüb-ı serāy-ı ciffeti pür-sürüş
 Eyyām-ı cādāletünde görmez hergiz
 Pā-mālī-i nakş esb-i cādū hargüş

29.

Evzā‘-i felekle hiç hurrem degilüz
 Gerdün bize cevr ider ki pür-gam degilüz
 Biz mihr-i giyā-yı deşt-i caşkuz dehrā
 Mağdūr ola tā o denlü ādem degilüz

30.

Nilüfer-i gam-perver-i cüy-ı caşkuz
 Ziyet-i efrüz-ı çār-sū-yı caşkuz
 Arāyiş-i bāzār-ı gamuz elhāsıl
 Rüy-ı dükkān u reng ü büy-ı caşkuz

31.

Mānend-i felek hemişe gerdān olman
 Evzā^c-i güzeşteme peşiman olman
 Ger derd-i ser-humār öldürse beni
 Minnet-keş-i cām-ı Hızr-ı nā-dān olman

32.

Sūbhān-Allah nedür o mahbūb-ı cemil
 Ögmüş de yaratmış ānı Hallāk-ı Celil
 Yād eyler isem eger ruhuñ düzahda
 Bī-şübhe olur reşk-i gül-istan-ı Halil

33.

Uşşāk-ı perişān dili nālān itme
 Mülk-i dili cevrūñ ile vīrān itme
 Bī-zār-ı visāl idüp cefāyla bizi
 Şermende-i ruzgār-ı hicrān itme

29/b

34.

Mestāneye cāyş u nūş cāyb olmaz imiş
 Dīvānelere hurūş cāyb olmaz imiş
 Erbāb-ı derūna her ne itse hoş imiş
 Deryāya hurūş u cūş cāyb olmaz imiş

35.

Şuretüm katre-i eşküme şitābān görünür
 Her elif sīnede bir nahl-ı hīrāman görünür
 Bir bakış da dile bir katre-i hūdur ammā
 Bir nazarda dahı bir lüce-i cummān görünür

34 c) ne itse : ne ũ.

36.

Ten gerçi yolunda tîgm̃ ile çāk çākdür
 Bî-çāre dil o reşkle ammā helākdür
 Bir kerre luṭf idüp göre itdün mi pāy-māl
 Cismüm yolunda bunca zemāndur ki hākdür

37.

Gelüp mah-ı Muharrem dāg-ı sinem tazelendürdi
 Serāb-ı Kerbelāyı çeşm-i pür-nem tazelendürdi
 Dayansun hamle-i āh-ı ciger-süz-ı alev-nāke
 Sipihr-i kīne-perver köhne kīnem tazelendürdi

38.

Ey devletinün temām olup tevkīti
 Bir cālem-i diger oldı gūyā giti
 Bu feyz-i rutūbet bahārı eyler
 Her cāli benefşe şu'le-i kibrīti

30/a

Vezir-i A'zam Ahmed Paşanın Macar Seferine Tarihüdür (x)

1 Ey vezir-i cihan -güşā vü be-nām
Sadr-ı şir-efgen ü bülend-makām

2 'Azdü'd-devle rükn-i dîn-i kavim
Kuvvetü'l-kalbî Milletü'l-İslām

3 Rāh-ı Hakda hulûş-ı niyyet ile
İdüp emr-i cihâdda ikdām

4 Düşmen-i dîni hûb kahr itdün
Hak Ta'ālā mu'inün ola müdām

5 Bu fütühâtuñ oldu tārîhi

الدیک اقلیم انکروسی تمام

1074

Fe'ilâtün Mef'âlün. Fe'ilün

(. . . - - / . - . - / . . . -)

Başlık (x) : Müşarü'n-ileyh Ahmed Paşanın Macar Seferine
Tarihüdür. Ü.

Tarih-i Vilâdet Şah-zâde Sultân Muştafa

- 1 Sultân Muhammed-i ğâzî vü şehen-şâh-ı veġâ
Ger şasb-ı âhen-dest-i zür İskender-i kişver-ġüşâ
- 2 Hem-vâre cavnı bârî- i biçün yâverlük idüp
Haġ devlet ü Cömrin füzün ide be-haġġ-ı enbiyâ
- 3 Dünyâya bir şeh-zâde-i c'âlî-tebârî geldi kim
İns ü perî ol nev nihâl-i devlete itdi du'â
- 4 Tarih-i milâd-ı mübârek-fâlini iş'âr ider
موجود بادآ مقدم شاهزاده سلطان مصطفى

1074

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün
(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

3/6

<p>يا من غدا خير الكل ربية طوبى لمنك عزة وسبادة شفتني من در نطق جوهرا الفاظه مثل الفزاة شها نظم كما السبيل لامة</p>	<p>يا من غدا الناس طاب صبح وجوه واتبع منه مولد طوع ولقد شئت بالآل المسح كالسك مغنا يا طب طب در و لكن كال آبر بل مع</p>
---	--

4/2

<p>فلم السبيل او اخرج من كذا اميرت من بين المولى كراما دمر بالسفارة والمعار والعلا</p>	<p>ما بمجازة بظن من شيع ولكن التقدم والتمام الراجح ما دام بالاشه آبق نطلع</p>
--	---

3/a

ترجیح بند انشاء: محسن الدین عربی	
ذکر توفیق عماد الی اونی	و کونے فی فضا کاف و کون
و طوفان بیت معمور الشیون	و ہذا فن عشق من جنون
قبیح با صبا منی سلامی	الے من نور ارض الشام
و عقل فی سدا قصد انتظامی	و ہذا فن عشق من جنون
و نفس تریب مضجعتہ الدنئی	و شوقی زاندا من بعد شوقی

3/b

و سولے العنوس سلطانین	و ہذا فن عشق من جنون
تبعث اثر تطیب العزب	و ہذا فن عشق من جنون
و حیرات السہی من نور مس	سکرت بعد ذلک من صبح
غیور صارا من صبا الفتح	و ہذا فن عشق من جنون
فانحی جسم منی نفس روح	و حار العقل فی لیا الودود
مجازاں کرے شخص شہود	و ہذا فن عشق من جنون
کائنات صرت کل الوجود	وین رد جواب السوال
سامت صحبی من قبل حال	و ہذا فن عشق من جنون
و فلن اجمال انطق من مقال	و ہل نفسی البکا بو ما علی
بکیت با خلیب طول لیل	و ہذا فن عشق من جنون
فوی طول لیل ثم ویلی	و ہذا فن عشق من جنون
بغیر عرتے قد مال بسلا	و ہذا فن عشق من جنون
و ما لقت زیا بسلا	

24/a

ترجمہ	
ہندو کا نام لکھ کر آمد کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت	ہندو بھجوا آمد کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت
غم درد کل سننا یہ کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت	کہی خوبت باید در حق حرم بناید گلکشت بیان آیت
در عیش و مصفا عالم کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت	این نازہ دم خرم تنہا نشین گلکشت بیان آیت
پیش	
ز جوش نوا بلبیل کہی بھجوا گلکشت بیان آیت	گلکشت بیان آیت گلکشت بیان آیت
مرغان بخودش جوش کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت	در طرف چمن می نوش گلکشت بیان آیت

24/b

کند آردت خوش خوشی کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت	در پانی کوی کش با یاد دل گلکشت بیان آیت
مانند چشم هر سو کل خیمہ بھجوا گلکشت بیان آیت	سلطان با او در روز کندار جو گلکشت بیان آیت

23/6

غزل نغمه انصاری	
<p>مان عشق و شکر مجرای کارما آفتاب آرد بجای غنچه از گلزار رشته بجای تو آن بستن چین لطف و آبسین در آدم عیس کنی غنچه را</p>	<p>و اغای سینده باشد در کوه بستان پرتو اندازی اگر بگرد ز بر گلزار ما در خور آن کاوستان بستن کر از آن بجا بار در آروی بهما را</p>
تو بازمی غزنی از بد کجای پای سنت منفعت خود کنی بود محتاج استغفار	
<p>ز خاک تن کل بود رخ پشیمون عجب نباشد اگر همچو زکس همسای چو ز غم آن بجا دم خزان بودم ز نخل سر بجا آب سپهر روح نه رایگان زهر خار خوش بودید</p>	<p>ز رخ محبت باغ گل سپهر بودید ز خاک منظره هست نگر بودید اگر درین جسم سبز ام چون که روید ز آن خاک نشین آتش کینه روید ز باغ سپهر آن گل کلاه که روید</p>
دل	
<p>آتش عنان بخشم بجهر گیاه کسبت بگرفت دامن غلک انقب ز ما نثر عالم ز تیره دو دوسه ننگ و ما نثر</p>	<p>این جمل بنده نصیب کسبت از دست ظالمی که شد این بر آن آه از دو دو ما فرآین بخت سیاه است</p>
دل	
<p>رطف کن دل آفتاب عت با بر بسنگ ننگ نه و آفتاب بر سنگند</p>	<p>شکر مرز بجای ننگ کجا بر غایم از بنگ که مهر خوشایم بر</p>

24/a

نظریه لودوی طوسی	
<p>در چرخ مهر سر آرد ز پستانان شیر خور آرد ز طوبی باز آتش اگر چه آرد ز سندس کنی حال آنم چو آرد شود پچا احرم من آرد</p>	<p>بجست و جوی باشا که بر آرد در آغوشش خبر آرد بجز خندان شایب آرد سحر روش خوبی بشک آرد کشدرنج بچوده بر آرد</p>

رباعی که آغاز	
از خنده برون دویدن روشن	بشکر فروغ عارض خوش
از چشمه آفتاب شود روشن	آن سکوایه چو بامد آن خیزد
رباعی که	
طوفان هنر زمین دریا بام	از جوش درون تو قلم زخام
بر سحرده شد سفینه اشعارم	از موج سطوح کس نظم آفر
مزارات و القاب	
که در طوفان کشتی جوین چه مسازد	بگیرم نوبت بی صحت آفرینار
و	
آتشها کج در کاشه دل بسازد	دانشها بی سوزش کانون نزل
و	
تاف قیمت بستر نسخه مار آستید	مالک الملک کتبخانه صحاف
و	
بطرف آغ لاله من با بسین رسید	ناکه بدل خیال رخ چون من رسید

246

د

چشمش بسپاه مره تا قبل که نرد	
و	
ز خاکم نخل فرما سر زنده با ناک بود	نه صوف مشرب زنده با قدمی آنم
و	
و آبی بر آغ و سمار آرد و آه می کنند	استخوان سیندم از سنگ بر آید
و	
بجای تاج تریک کلاه بسند	اگر چه خواتمی ز سر پوش موی بر آید
و	
ناکه طوفان چهل سال بشود ازین	ز تنویر روزن در باج سخاوت آن

259

İ N D E K S

- Adem 93,94
Aristu 17
Ahmad Paşa 19,143
Bahayi 13,14
Bedehşan 61
Behram 13
Beyt-i Hazen 135

Cem 24,31,49,76,93,101,106
Çemşid 26,66,67,136
Çin 78

Dara 66

Eflatun 17,43,107
Efrasiyab 93
Eymen 35,60,65
Eyyüb 136

Ferhad 20,99
Feridun 101

Hızır 47,140,141
Hicaz 48
Hüsrev 99

İskender 67,140,144

Jülide 43

Ka be 89,143
Kays 25,33,43,48,56,58,67,81,99,103,106,119,121,123,126

Kerbela 73,136,142
 Key-Hüsrev 26,93
 Kuh-ken 81,103,119

 Leyla 43,44,48,56,58,116,123,126

 Macar 143
 Mecnun 27,33,43,44,47,79,85
 Mesih 26,50,139
 Muhammed 144
 Muhammed Ahmed-i Fazıl 19
 Muharrem 142

 Nuh 58,86,93,136

 Osmani 15

 Rüstem 76,93

 Sührab 27
 Sultan Mustafa 144
 Süleyman 19

 Şirin 99

 Tatar 79,122
 Tufan 58,86,136
 Tur 79,122
 Türk 120,129